

**HANDELSHØGSKOLEN VED UIS
MASTEROPPGAVE**

STUDIEPROGRAM:

Master i regnskap og revisjon

ER OPPGAVEN KONFIDENSIELL?

Nei

TITTEL:

Regnskapsmessig behandling av verdifall på eiendeler: En empirisk studie av to bedrifter i oljesektoren.

ENGELSK TITTEL:

Accounting treatment of asset impairment: An empirical study of two companies in the oil sector.

FORFATTER(E)

Kandidatnummer:

6028

.....

6027

.....

Navn:

Aleksander Henriksen

.....

Bjørnar Austvik

.....

VEILEDER:

Norvald N. Monsen

Sammendrag

Private bedrifter med lønnsomhetsformål har som målsetning å skaffe størst mulig overskudd til eierne med de ressurser bedriften har tilgjengelig. Inntekter skaffer de seg gjennom markedsmessige byttetransaksjoner, dvs. kjøp og salg av varer og tjenester. Det er dermed en direkte sammenheng mellom inntektene bedriftene mottar og utgiftene de pådrar seg. For at eierne skal kontrollere hvordan ledelsen utnytter bedriftenes ressurser, og hvorvidt de oppnår krav til lønnsomhet, har de behov for informasjon. Her spiller regnskapet en viktig rolle som informasjonskilde.

Et verdifall på en eiendel som fører til en nedskrivning er en ekstraordinær hendelse som ikke nødvendigvis følger av en markedsmessig byttetransaksjon. I så tilfelle vil det være en ren bokføringstranaksjon som ikke har noen pengemessig virkning. Slike transaksjoner bryter derfor mot den private regnskapsteorien.

I denne utredningen har vi studert hvordan private bedrifter behandler verdifall på eiendeler i sine regnskaper, og sammenstilt dette med den grunnleggende private regnskapsteorien og gjeldende regnskapsnormer. For å undersøke dette har vi gjennomført en casestudie av to private bedrifter, Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA, hvor vi har studert og analysert bedriftenes årsregnskaper med noter.

Våre funn viser at de to private bedriftene har behandlet verdifall på eiendeler i samsvar med gjeldende regnskapsnormer. Samtidige ser vi at regnskapspraksis og gjeldende regnskapsnormer ikke samsvarer med den grunnleggende regnskapsteorien. Med bakgrunn i resultatene i denne utredningen har vi kommet med anbefalinger til videre utvikling av regnskapsnormer, samt forslag til videre studier.

Forord

Denne masterutredningen er skrevet som en del av vår masterstudie innenfor regnskap og revisjon ved Universitetet i Stavanger, våren 2018.

Vi har begge de siste fire årene jobbet som revisormedarbeidere, parallelt med studiene. Dette har gitt oss viktig kunnskap om og erfaring med etablerte normer og praksis knyttet til regnskapsføring. Vår interesse for regnskap, sammen med vår veileder Norvald Monsen sin interesse for grunnleggende regnskapsteori, har resultert i en masterutredning om regnskapsføring knyttet til verdifall på eiendeler for private bedrifter.

Arbeidet med masterutredningen har bidratt til å utvikle vår kunnskap innenfor flere området i regnskapsfaget. Særlig lærerikt har det vært å få bedre innsikt i skjæringspunktet hvor etablerte normer og praksis møter teori.

Underveis i arbeidet med oppgaven har vi fått god veiledning og støtte av Norvald Monsen. Monsen har ved flere anledninger utover våren tatt turen fra Bergen til Stavanger for å møte oss personlig. På den måten har vi blitt godt kjent, noe som dannet grunnlag for gode diskusjoner. Takket være kunnskapen til Monsen og hans faglige litterære utgivelser har vi fått den informasjonen som har vært nødvendig, spesielt der hvor tilgangen på teori har vært begrenset. Videre har Monsen vært en viktig bidragsyter med tanke på å gi oppgaven en fornuftig struktur. Vi vil derfor gi en stor takk til Monsen for hans bistand underveis.

Til slutt vil vi rette en takk til våre bedre halvdeler som har vist stor forståelse for den arbeidsmengde og tid som har gått med til denne masterutredningen. Dere har vært en viktig støtte under vår tid som student ved Universitetet i Stavanger.

Stavanger 13. juni 2018

Aleksander Henriksen og Bjørnar Austvik

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	I
Forord	II
Innholdsfortegnelse	III
Figuroversikt.....	VII
Tabelloversikt	VII
Forkortelser.....	VIII
1 Innledning	1
1.1 Innledning.....	1
1.1.1 Regnskapets normative formål.....	1
1.1.2 Ytelsesside og betalingsside.....	3
1.1.3 Ulike typer regnskapsformer	4
1.2 Problemstilling.....	4
1.3 Utredningens formål	5
1.4 Utredningens videre struktur	5
2 Metode	6
2.1 Innledning.....	6
2.2 Casestudier.....	6
2.3 Generalisering.....	7
2.4 Metodesynsmåte	8
2.4.1 Analytisk synsmåte	8
2.4.2 Systemsynsmåte	9
2.4.3 Aktørsynsmåte.....	10
2.4.4 Valg av metodesynsmåte.....	11
2.5 Regnskapsanalysenivå	11
2.6 Empiriske valg	13

2.7	Oppsummering og presentasjon av neste kapittel	13
3	Regnskapsreferanseramme	14
3.1	Innledning	14
3.2	Regnskapsbegrep	14
3.3	Regnskapsteori for private bedrifter	16
3.3.1	Det dobbelte bokholderis prinsipp	16
3.3.2	Varekretsløpet	17
3.3.3	Talleksempel	18
3.4	Regnskapspraksis.....	20
3.5	Oppsummering og presentasjon av neste kapittel	21
4	Avskrivning vs. nedskrivning.....	22
4.1	Innledning	22
4.2	Avskrivninger	22
4.3	Nedskrivninger	23
4.4	Reversering av nedskrivninger	26
4.5	Oppsummering og presentasjon av neste kapittel	27
5	Regnskapsnormer.....	29
5.1	Regnskapsloven	29
5.2	Regnskapsstandard	29
5.2.1	Innledning.....	29
5.2.2	Virkeområdet.....	31
5.2.3	Indikasjoner på mulig verdifall	31
5.2.4	Vurderingsenhet	32
5.2.5	Goodwill.....	33
5.2.6	Innregning og måling av verdifall.....	34
5.2.7	Virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.....	35
5.2.8	Bruksverdi	36

5.3	Oppsummering og presentasjon av neste kapittel	43
6	Bedrift A – Solstad Offshore ASA	44
6.1	Innledning	44
6.2	Generelt	44
6.3	Resultat 2016	45
6.4	Nedskrivning	47
6.4.1	Nedskrivningsvurdering	47
6.4.2	Diskonteringsrente	47
6.4.3	Inntektsforutsetning	47
6.4.4	Inflasjonsjustering	48
6.4.5	Residualverdier	48
6.4.6	Sensitivitetsberegninger	48
6.5	Oppsummering og presentasjon av neste kapittel	48
7	Bedrift B – Eidesvik Offshore ASA	49
7.1	Innledning	49
7.2	Generelt	49
7.3	Regnskap	49
7.4	Nedskrivning	51
7.4.1	Nedskrivningsvurdering	51
7.4.2	Diskonteringsrente	51
7.4.3	Fremtidige kontantstrømmer og kapitalkrav	52
7.4.4	Sensitivitetsberegninger	52
7.5	Oppsummering og presentasjon av neste kapittel	52
8	Analyse.....	53
8.1	Innledning	53
8.2	Teoretisk analyse	53
8.3	Empirisk analyse.....	53

8.3.1	Etterlevelse av gjeldende regnskapsnormer	54
8.3.2	Etterlevelse av regnskapsteorien	59
8.4	Oppsummering og presentasjon av neste kapittel	61
9	Konklusjon	62
9.1	Konklusjon.....	62
9.2	Forslag til videre utvikling av regnskapsnormer	62
9.3	Forslag til videre studier	63
	Litteraturliste.....	64
	Vedlegg 1	66
	Solstad Offshore ASA – resultat, balanse og note	66
	Vedlegg 2	72
	Eidesvik Offshore ASA – resultat, balanse og note	72

Figuroversikt

Figur 1.1: Økonomistyringsproblemet i privat og offentlig sektor	3
Figur 2.1: Analytisk synsmåte.....	9
Figur 2.2: Systemsynsmåten	10
Figur 2.3: Aktørsynsmåten.....	11
Figur 2.4: Regnskapsanalysenivå.....	12
Figur 3.1: Begrepene inntekt og utgift	15
Figur 3.2: Varekretsløpet i en privat bedrift.....	18
Figur 4.1: Avskrivning	23
Figur 4.2: Nedskrivning.	25
Figur 4.3: Reversering av nedskrivning	27
Figur 5.1: Nedskrivningstest	30
Figur 5.2: Test av mulig verdifall på goodwill.	34
Figur 5.3: Beregne bruksverdi.....	37

Tabelloversikt

Tabell 3.1: Regnskapsføringseksempel	19
Tabell 4.1: Avskrivning; talleksempel	22
Tabell 4.2: Nedskrivning; talleksempel.....	24
Tabell 4.3: Reversering av nedskrivning; talleksempel	26
Tabell 5.1: Virkeområdet for IAS 36	31
Tabell 5.2: Indikasjoner på mulig verdifall	32
Tabell 6.1: Resultatregnskapet til Solstad Offshore ASA for 2016	46
Tabell 7.1: Resultatregnskapet til Eidesvik Offshore ASA for 2016	50
Tabell 8.1: Indikatorer for nedskrivning.	54

Forkortelser

APT: Arbitrasjemodellen

CAPM: The Capital Asset Pricing Model (norsk: kapitalverdimodellen)

GRS: God norsk regnskapsskikk

IAS: International Accounting Standards

IB: Inngående balanse

IFRS: International Financial Reporting Standards

KGE: Kontantgenererende enhet

UB: Utgående balanse

WACC: Weighted Average Cost of Capital (norsk: gjennomsnittlig kapitalkostnad)

1 Innledning

1.1 Innledning

Alle typer organisasjoner har behov for inntekter for å finansiere sine utgifter. Forskjellen er imidlertid hvordan de skaffer seg sine inntekter. Private bedrifter får sine inntekter gjennom markedsmessige byttransaksjoner, dvs. kjøp og salg av varer og tjenester. For å få inntekter må bedriften levere varer og tjenester til kunden i bytte mot penger. Det er altså en direkte sammenheng mellom den inntekten private bedrifter får og den utgiften de pådrar seg. Offentlige organisasjoner får derimot sine inntekter fra innbyggerne gjennom skatter og avgifter, uten at det gis noen direkte form for motytelse. Inntektene brukes igjen for å finansiere utgifter til helsevesenet, skole, veiutbygging og så videre. Her er det enveis pengetransaksjoner, uten noen direkte sammenheng mellom inntektene og utgiftene (se f.eks. Monsen, 2017, s. 1).

For å kunne drive økonomisk styring utarbeider ledelsen i organisasjonene regnskap. Regnskapet brukes til å gjøre ulike analyser og prognoser for å vurdere om utgiftene er forsvarlige med hensyn til de inntektene ledelsen forventer å oppnå. Utover det å være et økonomistyringsverktøy bruker organisasjonene regnskapet til å gi informasjon til omverden. Uansett hvilken type organisasjon det dreier seg om, vil det være eksterne interessenter med behov for ulik informasjon. For private bedrifter kan det være banker som har gitt lån, skattemyndighetene og potensielle investorer. For offentlige organisasjoner vil politikere og innbyggerne for øvrig være interessert i å se hvorvidt vedtatte budsjetter er overholdt eller ikke. Med bakgrunn i dette er det vanlig å definere regnskapets to normative formål som kontrollformålet og beslutningsformålet (se f.eks. Mellempvik, Monsen & Olsen, 1988, ss. 102-103).

1.1.1 Regnskapets normative formål

Ettersom ulike typer organisasjoner er så grunnleggende forskjellige med hensyn til hvordan de finansierer utgiftene sine, vil regnskapets normative formål ha ulik betydning. De fleste private bedrifter har et lønnsomhetsfokus i den forstand at eierne tilfører kapital, med forventning om senere avkastning på investeringen sin. Ledelsens oppgave er da å sørge for at bedriften oppnår avkastningskravet fra eierne, gjennom de markedsmessige byttransaksjonene. Når vi snakker om kontrollformålet for private bedrifter refererer vi til regnskapet som et verktøy eierne kan bruke for å kontrollere hvorvidt ledelsen har oppnådd fastsatte lønnsomhetsmålsettinger. Sagt

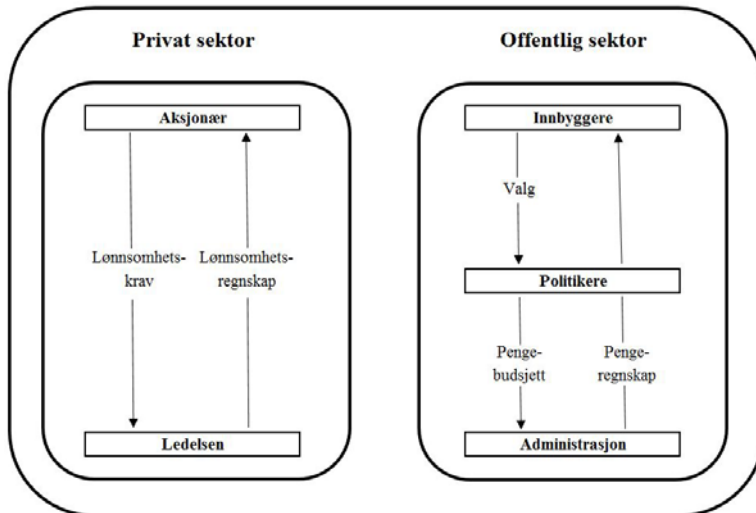
med andre ord, hvordan ledelsen har utnyttet ressursene i bedriften. Man kan derfor si at det er et prinsipal-agent forhold mellom eierne og ledelsen, hvor regnskapet spiller en sentral rolle som informasjonskanal (se venstre del av figur 1.1 nedenfor). Mellemvik et al. (1988, ss. 103-104) skriver at «*It is assumed that the information which the principal receives is fair and true*». I det ligger blant annet at informasjonen i regnskapet skal være pålitelig. Det betyr samtidig at eksterne forhold som ledelsen ikke har rådighet over, ligger utenfor kontrollformålet. Et eksempel på eksterne forhold kan være fall i oljeprisen som fører til verdifall på eiendeler. Slike hendelser kan ikke ledelsen belastes for. I motsatt tilfelle er det heller ikke ledelsens fortjeneste dersom økt oljepris fører til verdiøkning på eiendeler.

Beslutningsformålet retter seg mot de beslutninger regnskapsbrukerne tar basert på den informasjonen som fremgår av regnskapet. Regnskapet til private bedrifter kan ha mange brukere, blant annet eiere, banker, leverandører, skattemyndighetene mv. Eiere tar f.eks. beslutninger om å skyte mer penger inn i bedriften, banken tar beslutning om å gi lån, og leverandøren tar beslutning om de ønsker å selge på kreditt. Felles for disse er at det ofte dreier seg om allokering av ressurser. Med dette som grunnlag bør regnskapet bidra til å gi sikkerhet, eller i det minste redusere usikkerhet i beslutningsprosessen (Mellemvik et al., 1988, s. 104).

Både med hensyn til kontrollformålet og beslutningsformålet er det viktig at regnskapet best mulig gjengir aktivitetene, og dermed også ressursutnyttelsen i bedriften. For private bedrifter med lønnsomhetsformål er ressursutnyttelsen tett knyttet opp mot de markedsmessige byttetransaksjonene. Ledelsen ansetter medarbeidere, kjøper inn varer og tjenester, investerer i maskiner osv. for å kunne produsere varer og tjenester til sine kunder i bytte mot penger. Det er denne transformasjonen fra input til output (se figur 3.2 nedenfor) som skaper lønnsomhetsvirkninger for bedriften, og som regnskapet skal forsøke å gi et bilde av.

Mens man i privat sektor ofte har lønnsomhet som målsetting, er ikke dette tilfelle i offentlig sektor som fokuserer mer på andre verdier. Offentlige organisasjoner styres av folkevalgte representanter (politikere), som velges inn av innbyggerne gjennom demokratiske prosesser. Innbyggerne vil ha ulik oppfatning om hvilke målsettinger de offentlige organisasjonene skal ha, dvs. hvordan offentlige midler fordeles og brukes (f.eks. bygge ny skole eller nytt sykehus). I så måte står det vedtatte budsjettet sentralt, da denne representerer en beslutning om pengebruk. På grunn av fokus på pengevirkningene i budsjettet, er det også behov for et tilsvarende fokus i regnskapet slik at de kan sammenlignes (se Monsen, 2017, s. 4). Regnskapets

kontroll- og beslutningsformål for offentlige organisasjoner er altså tett knyttet opp mot det vedtatte budsjettet (se høyre del av figur 1.1 nedenfor), og ikke mot lønnsomhet slik det er for de fleste private bedrifter.

Figur 1.1: Økonomistyringsproblemet i privat og offentlig sektor (Kilde: Monsen, 2017, figur 1.2, s. 3; figuren er bearbeidet for å være tilpasset årsregnskapet til private bedrifter). Figuren illustrerer at det er noen likheter og noen ulikheter når det gjelder økonomistyringsproblemet for privat og offentlig sektor.

Gjengitt med tillatelse.

1.1.2 Ytelsesside og betalingside

Den grunnleggende forskjellen mellom ulike typer organisasjoner som f.eks. private bedrifter og offentlige organisasjoner kan alternativt forklares gjennom deres ytelsessider og betalingsider (se f.eks. Monsen, 2017, ss. 5-6). Ytelsessiden viser de innsatsfaktorene som gjennom en transformasjonsprosess blir til de varer og tjenester som til slutt skal leveres til en mottaker (f.eks. kunde eller bruker). Her er det store likheter mellom private bedrifter og offentlige organisasjoner. Ta for eksempel et offentlig sykehus og en privat helseklinikk. Begge anskaffer innsatsfaktorer som materialer (f.eks. sprøyter og medisiner) og ansatte (lønnskostnad), som de bruker for å levere en tjeneste (f.eks. en operasjon) til en pasient. Den store forskjellen mellom private bedrifter og offentlige organisasjoner finner vi på betalingsiden (pengesiden). En privat bedrift skaffer som nevnt inntektene sine gjennom markedsmessige bytteransaksjoner. I vårt eksempel vil pasienten som bruker den private helseklinikken betale bedriften for tjenesten (dvs. at tjenesten byttes mot penger) og betalingen

utgjør en inntekt for bedriften. En offentlig organisasjon vil derimot ha en enveis pengetransaksjon. I vårt eksempel vil pasienten på det offentlige sykehus ikke betale for tjenesten (vi ser bort fra egenandeler o.l.). Her er det ingen kobling mellom tjenesten og betalingen. Sykehuset får derimot tildelt sine penger gjennom statsbudsjettet der pengene blant annet kommer fra innbyggernes skattebetaling.

1.1.3 Ulike typer regnskapsformer

Som beskrevet over står ulike typer organisasjoner overfor ulike økonomistyringsproblemer. Dette har igjen ført til utviklingen av ulike regnskapsteorier. Den informasjonen som er nødvendig i regnskapet til for eksempel private bedrifter er forskjellig fra informasjonen som er nødvendig i regnskapet til offentlige organisasjoner. Følgelig kan ikke regnskapene de avlegger være like. Private bedrifter med lønnsomhetsfokus avlegger lønnsomhetsregnskap (forretningsregnskap), mens offentlige organisasjoner med pengefokus avlegger en form for kontantregnskap som bl.a. kameralregnskap (se Monsen, 2017, ss. 8-9). I vår masterutredning skal vi studere regnskapet til to private bedrifter, og vil derfor ikke gå nærmere inn på regnskapsteori for offentlige organisasjoner.

1.2 Problemstilling

De siste årene har vært preget av fall i oljeprisen. Dette har fått stor mediaoppmerksomhet på grunn av de globale konsekvensene det har medført. En stor andel av de private oljebedriftene har vært tvunget til å ta grep for å redusere kostnadene sine, blant annet ved å presse sine underleverandører på pris og ved å utsette prosjekter. Enkelte har også måttet selge unna eiendeler eller i verste fall legge ned driften. I så måte har problemstillingen om verdifall på eiendeler blitt særlig aktuell. Ikke bare for de private oljebedriftene, men også for deres underleverandører. I henhold til de fleste regnskapsstandarder (blant annet IFRS og GRS) skal man under visse forutsetninger innregne verdifall på eiendeler som en kostnad i regnskapet. Spørsmålet vi stiller oss er om nedskrivning av eiendeler som følge av ytre omstendigheter, og som er utenfor ledelsens kontroll, er i samsvar med den private regnskapsteorien. Slike nedskrivninger vil ikke følge av markedsmessige byttransaksjoner, men være rene bokføringstransaksjoner. Vi ønsker derfor å gjøre en studie hvor vi ser på hvordan private bedrifter har behandlet problemstillingen om verdifall på eiendeler i sine regnskaper.

1.3 Utredningens formål

Formålet med vår masterutredning er å se hvordan private bedrifter har behandlet verdifall på eiendeler i sine regnskaper, og sammenstille dette med den grunnleggende private regnskapsteorien og gjeldende regnskapsnormer. Basert på dette skal vi ta frem noen forslag til alternativ rapportering av verdifall på eiendeler, samt forslag til videre studier.

1.4 Utredningens videre struktur

I dette kapitlet har vi gjennomgått utredningens problemstilling og formål. I neste kapittel skal vi presentere utredningens metode. Vi skal gjøre en casestudie av to private bedrifter hvor vi analyserer våre empiriske funn. Resultatet fra analysen er ikke nødvendigvis ment å gjelde for alle private bedrifter. I stedet lar vi det være opp til leseren hvorvidt resultatene kan benyttes i andre sammenhenger.

Før vi kommer til analysen har vi gjort en avgrensning av utredningen. Vi har valgt å studere regnskapspraksis med hensyn til verdifall på eiendeler for private bedrifter, hvor vi ønsker å se hvordan praksis samsvarer med regnskapsteori og gjeldende regnskapsnormer for private bedrifter. Det empiriske aspektet i utredningen kommer i form av en analyse av årsregnskap.

Gjennom arbeidet med utredningen har vi kommet over flere interessante problemstillinger, men som faller utenfor avgrensningen av utredningen. I de tilfeller har vi kommet med anbefalinger til leseren om å følge disse sporene videre, om det skulle være interessant.

2 Metode

2.1 Innledning

I dette kapittelet vil vi gjennomgå og begrunne valg av metode og metodesynsmåte benyttet i denne masterutredningen. Samtidig vil vi argumentere for hvordan vi ønsker å generalisere våre empiriske funn. Det finnes en rekke ulike metoder for å innhente og analysere empiriske data, som for eksempel eksperimenter, spørreundersøkelser (surveys), historiske undersøkelser og casestudier for å nevne noen. Hver med sine styrker og svakheter. Valg av metode er i så måte en sentral del av utredningen, og spiller en avgjørende rolle for utredningens struktur og ikke minst hvorvidt våre resultater kan overføres til andre sammenhenger.

Til slutt vil vi presentere de ulike regnskapsanalysenivåene som er aktuelle for utredningen, samt de kriterier vi stiller til våre empiriske valg.

2.2 Casestudier

I vår masterutredning skal vi analysere årsregnskapet til to ulike private bedrifter i Norge. Formålet er å se hvordan problemstillingen verdifall på eiendeler samsvarer med gjeldende regnskapsnormer og grunnleggende regnskapsteori. Analysen gjøres basert på de opplysninger som fremkommer av årsregnskapet. Det vil derfor ikke være hensiktsmessig å gjøre en historisk undersøkelse, som vi anser å mer adressere hvordan praksis har utviklet seg over tid. Videre er det et poeng i at vi ønsker å analysere subjektene i den kontekst de befinner seg i dag. Følgelig vil det ikke være aktuelt å gjøre et eksperiment hvor man studerer et fenomen i et kontrollert miljø, og tar bort variablene i konteksten. En spørreundersøkelse vil heller ikke være hensiktsmessig, ettersom den i sin natur krever et større utvalg og normalt ikke er like godt egnet til å gå i dybden slik vi ønsker.

I en casestudie velger man ut ett eller flere casesubjekter (det empiriske valget) som man ønsker å studere fordi de i seg selv er interessante. Man starter først med en problemstilling, og velger så ut casesubjekter som er relevante for denne problemstillingen. De empiriske funnene man gjør kan benyttes til å kaste nytt lys over tidligere studier, eller til å definere nye studier. På den måten kan en casestudie være et viktig ledd i å gi empirisk innsikt til en problemstilling (se Yin, 2014, ss. 40-41).

Ettersom vi ønsker å studere hvordan casesubjektene har behandlet verdifall på eiendeler i sine regnskaper, og etterpå søke å forstå hvorfor de har gjort dette sett i lys av gjeldende regnskapsnormer og den grunnleggende regnskapsteorien, vil det være hensiktsmessig for oss å gjøre en casestudie. Vi mener også at vår planlagte studie sammenfaller med sentrale punkter i Robert K. Yin (2014, ss. 16-17) sin definisjon av en casestudie:

1. A case study is an empirical inquiry that
  - investigates a contemporary phenomenon (the “case”) in depth and within its real-world context, especially when
  - the boundaries between phenomenon and context may not be clearly evident.
2. A case study inquiry
  - copes with the technically distinctive situation in which there will be many more variables of interest than data points, and as one result
  - relies on multiple sources of evidence, with data needing to converge in a triangulation fashion, and as another result
  - benefits from the prior development of theoretical propositions to guide data collection and analysis.

2.3 Generalisering

I dette avsnittet vil vi gjennomgå to ulike måter å generalisere resultat av empiriske studier; statistisk generalisering og analytisk generalisering. Det er et klart skille mellom disse som vi finner nødvendig å oppklare. Dette skillet er også avgjørende for den formen vi har valgt å benytte. Robert K. Yin (2014, s. 21) forklarer skillet mellom statistisk og analytisk generalisering som følgende:

[...] case studies, like experiments, are generalizable to theoretical propositions and not to populations or universes. In this sense, the case study, like the experiment, does not represent a “sample”, and in doing a case study, your goal will be to expand and generalize theories (analytical generalization) and not to explore probabilities (statistical generalization). Or, as three notable social scientists describe in their single case study done years ago, the goal is to do a “generalization” and not a “particularizing” analysis (Lipset, Throw & Coleman, 1956, pp. 419-420).

En av de mest brukte formene for generalisering er statistisk generalisering, ofte benyttet i sammenheng med politiske valg. La oss si at man i forkant av stortingsvalget ønsker å forutsi fordeling av mandater mellom sosialistisk og borgerlig side. Da kunne man gjennomført en spørreundersøkelse av et representativt utvalg av de stemmeberettigede, og basert på svarene ville man kunne konkludere på vegne av alle stemmeberettigede. En slik generalisering stiller imidlertid strenge krav til både størrelse og tilfeldighet i utvalget, og vil av sin natur derfor ikke være egnet i en casestudie som ikke baserer seg på utvalg som sådan.

I vår utredning ønsker vi å studere årsregnskapet til to private bedrifter som nylig har foretatt en nedskrivning, for å se praksis opp mot regnskapsteori og gjeldende regnskapsnormer for private bedrifter. Våre resultater og konklusjoner er det opp til leseren å avgjøre hvorvidt de passer inn i andre sammenhenger.

2.4 Metodesynsmåte

Når vi gjør en casestudie er det naturlig å beskrive ulike metodesynsmåter. Dette fordi valg av metodesynsmåte får konsekvenser for hvilke konklusjoner vi kan trekke fra de resultatene vi kommer frem til (se Monsen, 1987, ss. 19-22). Følgende metodesynsmåter vil bli diskutert:

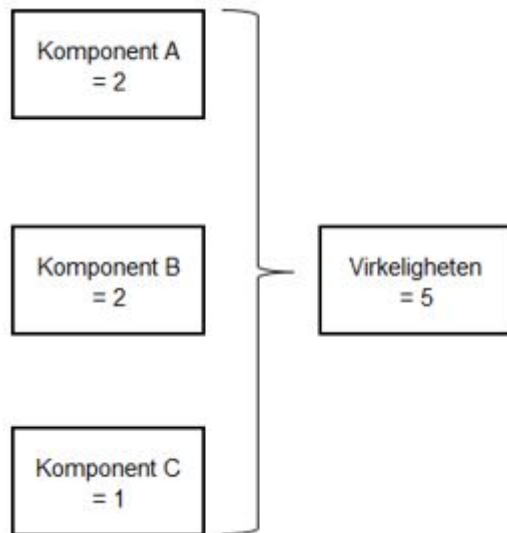
- Analytisk synsmåte
- Systemsynsmåte
- Aktørsynsmåte

2.4.1 Analytisk synsmåte

Ved analytisk synsmåte forsøker man å danne et bilde av virkeligheten basert på de sentrale komponenter den består av (se figur 2.1 nedenfor). Metoden skal anvendes på en objektiv måte, slik at også andre vil komme frem til den samme virkelighetsforståelsen basert på de identifiserte komponentene. I så måte kan man si at den kunnskap man får fra en slik synsmåte er individuavhengig.

Formålet med vår utredning er å studere hvordan og hvorfor nedskrivninger gjøres i praksis, og vurdere dette opp mot den grunnleggende regnskapsteorien. Grunnlaget for analysen er årsregnskapet. Bokføringen er lik i alle private bedrifter, i form av debet- og kreditføringer (det dobbelte bokholderis prinsipp). Det vil derfor være naturlig for oss å anvende den analytiske

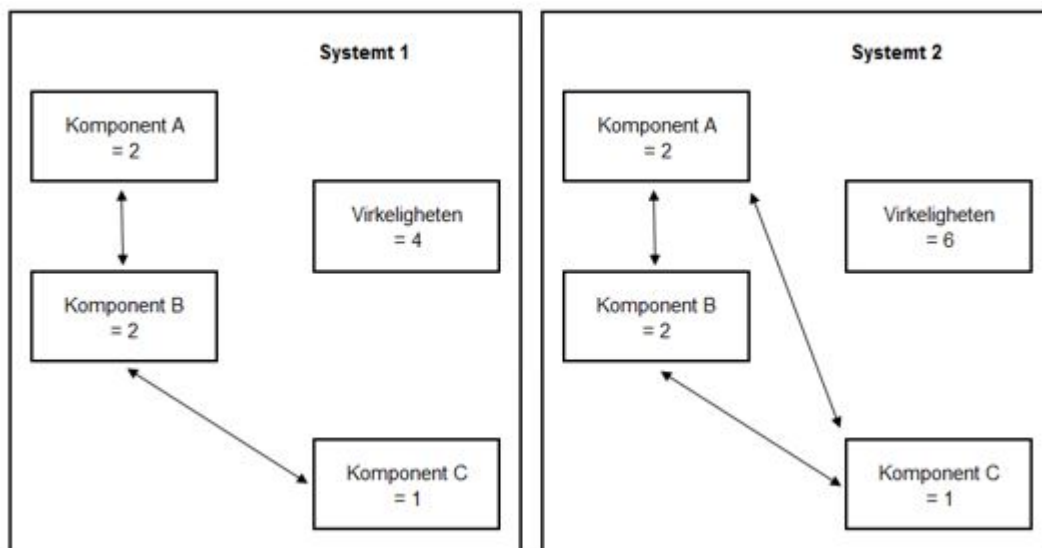
synsmåten, fordi årsregnskapet antas å være en objektiv fremstilling av de ulike komponentene i de private bedriftene. Videre må det antas at summen av de ulike komponentene årsregnskapet består av, utgjør helheten i årsregnskapet.

Figur 2.1: Analytisk synsmåte (Kilde: Monsen, 1987, figur 2.1, s. 19; figuren er bearbeidet for å sammenligne med systemsynsmåten). Figuren illustrerer at virkeligheten etter den analytiske synsmåten er lik summen av komponentene den består av: $2(A) + 2(B) + 1(C) = 5$. Gjengitt med tillatelse.

2.4.2 Systemsynsmåte

Også systemsynsmåten antar at virkeligheten består av ulike komponenter, men i motsetning til analytisk synsmåte antar man at også samspillet mellom komponentene har en verdi. I så måte vil virkeligheten kunne avvike fra summen av de komponentene den består av. Man kan med andre ord få synergieffekter (positive og negative) alt etter hvilke relasjoner det er mellom komponentene (systemet). Den kunnskap man får gjennom systemsynsmåten er altså avhengig av systemets og ikke den enkelte komponents egenskaper. Se figur 2.2 nedenfor som illustrerer dette.

Figur 2.2: Systemsynsmåten (Kilde: Monsen, 1987, figur 2.2, s. 20; figuren er bearbejdet for å vise ulike synergieffekter). Venstre del av figuren illustrerer hvordan samhandling mellom komponenter i et system kan gi negative synergieffekter, ved at $2(A) + 2(B) + 1(C) = 4$ (virkeligheten). Høyre del av figuren illustrerer hvordan de samme komponentene som samhandler i et annet system kan gi positive synergieffekter ved at $2(A) + 2(B) + 1(C) = 6$ (virkeligheten).

Gjengitt med tillatelse.

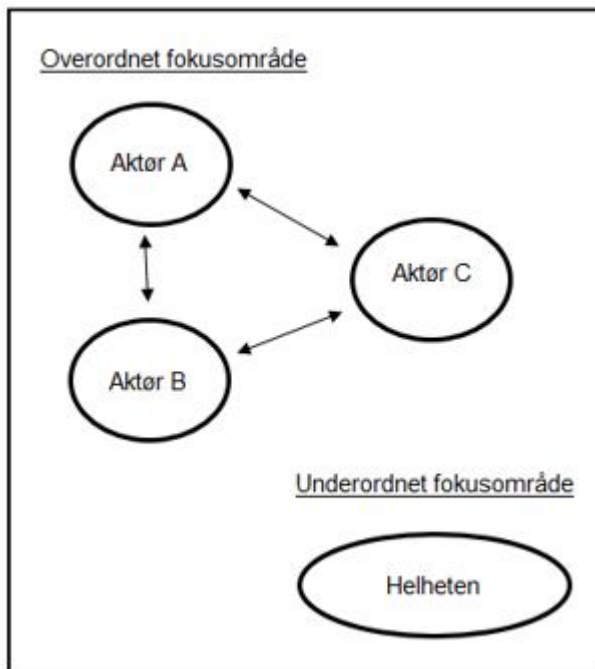
Systemsynsmåten kunne være aktuelt dersom vi for eksempel skulle studert budsjettstyringen i private bedrifter og sett om det har en påvirkning på årsregnskapet. Det faller imidlertid utenfor vår utredning å gjøre dette.

2.4.3 Aktørsynsmåte

Når man anvender aktørsynsmåten er ikke fokus på å forklare en helhet. Formålet er å kartlegge den betydning og det innhold som ulike aktører legger i sine handlinger og det miljø som omgir dem. Virkeligheten antas derfor å bestå av ulike sosiale prosesser. I motsetning til den analytiske synsmåten, utvikler man her en individavhengig kunnskap (se figur 2.3 nedenfor).

Ved å for eksempel gjøre intervjuer med formål om å få innsyn i interne beslutningsprosesser, for så å se dette opp mot operasjonalisering av nedskrivninger, kunne man benyttet aktørsynsmåten. I vår utredning har vi imidlertid valgt å gå bort fra denne fremgangsmåten. Intervjuer kan være svært tidkrevende, og det kan i tillegg være vanskelig å få tak i den

informasjonen man søker. Dette fordi private bedrifter er i konkurranse med hverandre og vil av naturlige årsaker være restriktiv med å gi ut informasjon som kan skade konkurranseevnen.

Figur 2.3: Aktørsynsmåten (Kilde: Monsen, 1987, figur 2.3, s. 21; figuren er bearbejdet for å få frem hvor fokuset ligger ved anvendelse av aktørsynsmåten). Figuren illustrerer at det er den enkelte aktør sine handlinger som er i fokus.

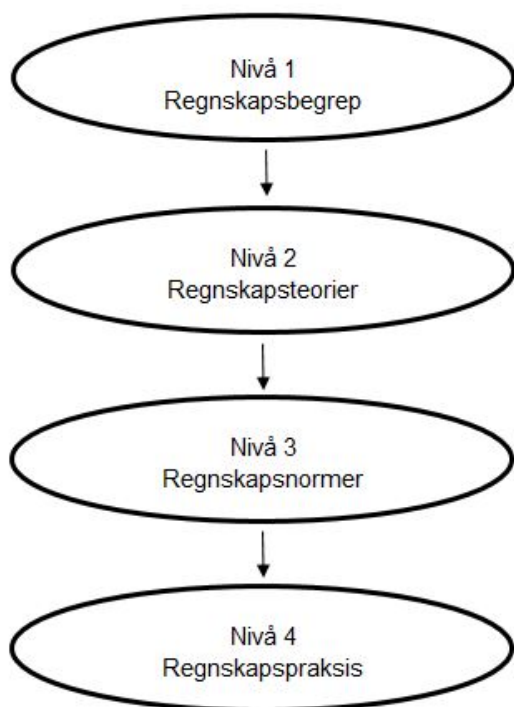
Gjengitt med tillatelse.

2.4.4 Valg av metodesynsmåte

I vår utredning ser vi på årsregnskapet til to private bedrifter. Ettersom årsregnskapet er et resultat av alle debet- og kredittføringer i en gitt periode (det dobbelte bokholderis prinsipp), har vi valgt å benytte den analytiske synsmåten. Vi skal ikke studere budsjettstyring eller gjøre intervjuer, og velger derfor heller ikke henholdsvis systemsynsmåten eller aktørsynsmåten. Dette kan imidlertid være forslag til andre som finner en slik fremgangsmåte mer interessant.

2.5 Regnskapsanalysenivå

I dette avsnittet vil vi presentere de ulike regnskapsanalysenivåene vi skal benytte i vår utredning. Analyse av regnskap kan nemlig gjøres på ulike nivåer og Monsen (2018, s. 8) foreslår følgende fire nivåer: regnskapsbegrep, regnskapsteori, regnskapsnormer og regnskapspraksis (se figur 2.4 nedenfor).

Figur 2.4: Regnskapsanalysenivå (Kilde: Monsen, 2018, figur 1, s. 8; figuren er gitt ny layout og teksten er oversatt fra engelsk til norsk).

Gjengitt med tillatelse.

På nivå 1 i figur 2.4 ovenfor refererer vi til generelle regnskapsbegreper som inntekter og utgifter. Et krav på innbetaling og forpliktelse til utbetaling gjelder uansett om man avlegger årsregnskap for private bedrifter eller kameralregnskap for offentlige organisasjoner. Begrepene på nivå 1 kan derfor benyttes til å forklare bokføring innenfor alle regnskapsteorier. På nivå 2 finner vi de ulike regnskapsteoriene som gjelder for ulike typer organisasjoner. Regnskapsteori for private bedrifter med lønnsomhetsfokus er forskjellig fra f.eks. regnskapsteori for offentlige organisasjoner som har som formål å tjene samfunnet. Ettersom vi skal studere årsregnskapet to private bedrifter, vil vi bare gjennomgå den private regnskapsteorien. Regnskapsteori for andre typer organisasjoner, som f.eks. offentlige organisasjoner, vil ikke bli gjennomgått. På nivå 3 skal vi studere gjeldende regnskapsnormer for private bedrifter. Med dette mener vi regnskapsregler i form av regnskapslover og regnskapsstandarder, slik de gjelder for private bedrifter i dag. På dette nivået gjør vi en ytterligere avgrensning i utredningen. De to private bedriftene vi skal studere er begge norske og begge er notert på Oslo Børs. Vi vil derfor kun gjennomgå regnskapsnormer som gjelder for slike selskap. På nivå 4 skal vi studere de private bedriftenes regnskapspraksis.

2.6 Empiriske valg

IAS 36 «verdifall på eiendeler» er en regnskapsstandard som bygger mye på subjektive antagelser og estimater (kapittel 3). Ofte er slik informasjon veldig sensitiv for private bedrifter som er i konkurranse med andre. Som tidligere nevnt har vi derfor valgt å gå bort fra intervjuer, og har i stedet valgt å basere oss på offentlig tilgjengelig informasjon, dvs. de private bedriftenes årsregnskap. For en casestudie basert på den analytiske synsmåten er det ikke nødvendig og heller ikke ønskelig å velge mange selskaper. Vi har derfor begrenset det empiriske valget til to private bedrifter, noe som også tillater oss å gå mer i dybden av problemstillingen. Som det vil fremgå av kapittel 3 nedenfor ønsker vi å studere selskap som avlegger årsregnskap etter IFRS. Vi har derfor valgt selskap som er notert på Oslo Børs, fordi disse er pliktig til å avlegge årsregnskap etter IFRS. Videre har vi sett på selskap innenfor energisektoren (Olje og gass). Denne sektoren har opplevd vanskelige økonomiske tider de siste årene på grunn av fallende oljepriser, og har fått betydelig oppmerksomhet både i media og fra finanstillstyret. Selskapene her har ofte store verdier i anleggsmidler, og gjennomfører en del virksomhetssammenslutninger som gir opphav til goodwill. Med fallende aktivitet og lønnsomhet, og flere selskap som ender i konkurs, er problemstilling rundt verdifall på eiendeler og nedskrivning blitt særlig aktuell i energisektoren. På Oslo Børs er det notert 49 selskaper innenfor energisektoren (Oslo Børs).

Siden vi kommer fra Vestlandet som også er den viktigste regionen for energisektoren i Norge, ønsker vi å se på selskaper som har sitt hovedkvarter her. For de aktuelle selskapene har vi sett igjennom årsregnskapet for 2016 og funnet selskaper som har foretatt nedskrivninger. Av disse har vi valgt å se nærmere på selskapene Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA, som begge har foretatt betydelige nedskrivninger i 2016.

2.7 Oppsummering og presentasjon av neste kapittel

I dette kapitlet har vi gjennomgått den metoden vi har benyttet i masterutredningen vår. Vi har valgt å gjøre en casestudie, hvor vi basert på våre funn gjør en analytisk generalisering. Vi har også argumentert for valg av metodesynsmåte, som vi finner naturlig sammenfaller med den planlagte studien. Videre har vi presentert de ulike regnskapsanalysenivåene utredningen vår består av, samt begrunnet våre empiriske valg. I neste kapittel vil vi gjennomgå utredningens regnskapsreferanseramme.

3 Regnskapsreferanseramme

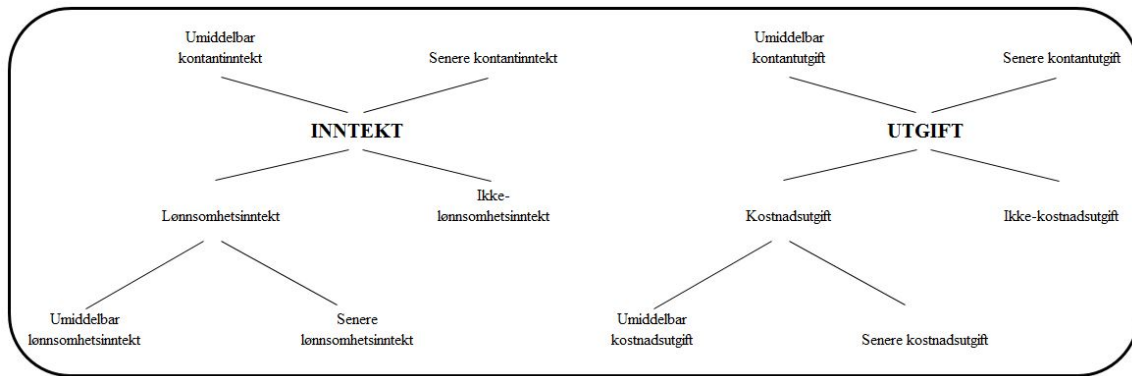
3.1 Innledning

Opp gjennom tidene er det utviklet ulike regnskapsteorier tilpasset den enkelte organisasjonsform eller grupper av slike. Ettersom teoriene har utviklet seg ulikt har det også oppstått et vidt spekter av regnskapsbegreper, som ikke nødvendigvis er universelle. Begrepene «inntekter» og «utgifter» i den private regnskapsteorien har ikke nødvendigvis identisk betydning som i regnskapsteori for offentlige organisasjoner. Når vi gjør en studie av regnskap til private bedrifter finner vi det naturlig og nødvendig å sette en regnskapsreferanseramme for slike. Vi skal i de neste avsnittene se på regnskapsbegrep (regnskapsanalysenivå 1 i figur 2.4) og regnskapsteori (regnskapsanalysenivå 2 i figur 2.4) for private bedrifter. Vi vil også kort gi en beskrivelse av hva vi legger i begrepet regnskapspraksis (regnskapsanalysenivå 4 i figur 2.4).

3.2 Regnskapsbegrep

Vanlige begreper i den engelskspråklige (balanseorienterte) regnskapsteorien er eiendeler (*assets*), forpliktelser (*liabilities*), egenkapital (*equity*), inntekter (*revenues*) og kostnader (*expenses*) (se eksempelvis Booth, 2003; Kvifte og Johnsen 2008, s. 21). Her er eiendeler og gjeld i fokus, hvor inntekter og kostnader kun er å regne som en endring i disse størrelsene. Bakgrunnen for dette er at man bygger på en eierteori. Eierteorien går ut på at eiendelene i en bedrift tilhører eierne og gjelden representerer en forpliktelse for eierne, og hvor det overordnede formålet med regnskapet er å rapportere nettoformuen til bedriften. Enkelte hevder derfor at dagsverdi («current value») er mer relevant enn historisk kostnad («historical cost»). Dagens regnskapspraksis i privat sektor baseres i stor grad på eierteorien (Monsen, 2017, ss. 21-22). En slik terminologi blir imidlertid noe upresis, fordi man blander sammen begreper og ikke tydelig nok får markert skillet mellom inntektenes og utgiftenes lønnsomhetsvirkning og pengemessige virkning (se figur 3.1 nedenfor). I tillegg bidrar det til at man løsriver regnskapsteorien fra de markedsmessige byttetransaksjonene som skaper lønnsomheten i de private bedriftene. Inntekter og kostnader defineres her ikke bare som kjøp og salg av varer og tjenester, men også som f.eks. økning og reduksjon av verdi på eiendeler.

I den tyskspråklige (resultatorienterte) litteraturen derimot er fokuset rettet mot inntekter som krav på innbetalinger, og utgifter som forpliktelse til utbetalinger (se f.eks. Monsen 2018, s. 9). Disse begrepene er videreutviklet av Monsen (se figur 3.1 nedenfor).

Figur 3.1: Begrepene inntekt og utgift (Kilde: Monsen, 2017, figur 2.2, s. 13; figuren er bearbejdet for å være tilpasset private bedrifter). Figuren gir en alternativ fremstilling av begrepene inntekt og utgift.

Gjengitt med tillatelse.

Figur 3.1 illustrerer to ulike dimensjoner for begrepene inntekt og utgift. Den øverste delen viser inntektenes og utgiftenes pengemessige virkning. Inntekter og utgifter vil alltid ha en pengemessig effekt, enten de oppstår umiddelbart eller i senere regnskapsperioder. Umiddelbar kontantinntekt og umiddelbar kontantutgift er inntekter og utgifter som er innbetalt og utbetalt i regnskapsperioden. Slike transaksjoner medfører en endring i bedriftens betalingskonto som vi finner blant balanseregnskapskontoene. Senere kontantinntekter og senere kontantutgifter er imidlertid ikke pengetransaksjoner, men kredittransaksjoner som skal innbetales og utbetales i senere regnskapsperioder. Eksempler på slike kan være kundefordringer (senere kontantinntekt) og leverandørgjeld (senere kontantutgift), og finnes på henholdsvis debetsiden og creditsiden i balanseregnskapet (se Monsen, 2017, ss. 13-14).

Inntekter og utgifter, kan i tillegg til pengevirkningene, ha positive og negative lønnsomhetsvirkninger (se Monsen, 2017, s. 14). Inntekter og utgifter med positive og negative lønnsomhetsvirkninger omtales her som henholdsvis lønnsomhetsinntekt og kostnadsutgift. Videre gjøres det et skille med henblikk til hvilken regnskapsperiode lønnsomhetsvirkningen oppstår. Ved f.eks. salg av en vare til en kunde står man overfor en transaksjon med umiddelbar lønnsomhetsvirkning. Inntekten oppstår da som et krav på innbetaling, og utgiften oppstår fordi man selv må yte noe i form av f.eks. arbeidskraft og materialer for å kunne produsere og levere varen. Slike inntekter og utgifter omtales som umiddelbar lønnsomhetsinntekt og umiddelbar kostnadsutgift. Der hvor lønnsomhetsvirkningen først oppstår i en senere regnskapsperiode står vi overfor en senere lønnsomhetsinntekt (f.eks. forskuddsbetaling fra

kunde for varer og tjenester som skal leveres i en senere regnskapsperiode) og senere kostnadsutgift (f.eks. varelager og anleggsmidler). Man kan også ha inntekter og utgifter som ikke har lønnsomhetsvirkninger. Slike omtales som ikke-lønnsomhetsinntekt (f.eks. låneinntekter) og ikke-kostnadsutgifter (f.eks. låneutgifter).

Ut fra definisjonen til Monsen kan man si at inntekter og utgifter periodiseres til den regnskapsperioden hvor lønnsomhetsvirkningen oppstår. Dette er også sammenfallende med det norske «periodiseringsprinsippet» (se f.eks. NOU 2015:10, s. 20) og det engelske begrepet «accrual basis of accounting» (Elliott & Elliott, 2008, s. 24).

Når vi i neste avsnitt skal gjennomgå regnskapsteori for private bedrifter, er det begrepsapparatet til Monsen (se figur 3.1 ovenfor) vi refererer til. Der vil vi også gjennomgå et talleksempel hvor vi knytter disse begrepene opp mot selve bokføringen.

3.3 Regnskapsteori for private bedrifter

Et regnskap skal som et utgangspunkt være en gjengivelse av aktivitetene i en organisasjon for en gitt periode. For private bedrifter med lønnsomhetsfokus vil disse aktivitetene på en eller annen måte være knyttet opp mot de markedsmessige byttetransaksjonene. Vi skal i dette avsnittet forklare disse aktivitetene ved hjelp av varekretsløpet og et talleksempel. Først vil vi imidlertid gjennomgå prinsipper for bokføring.

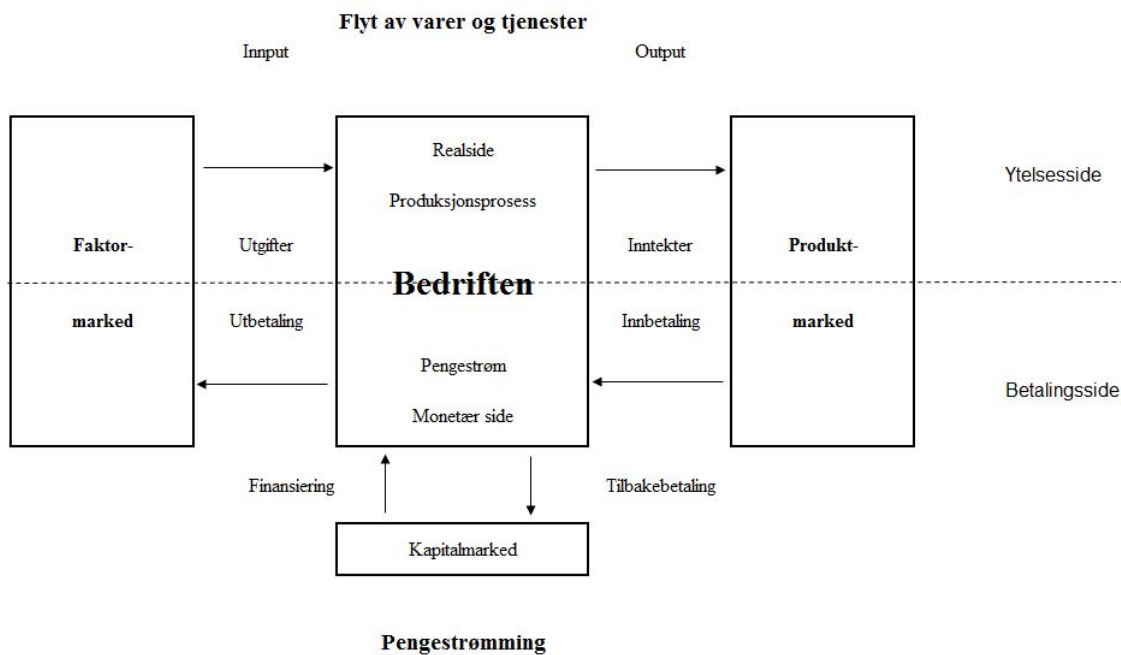
3.3.1 Det dobbelte bokholderis prinsipp

Gjennom regnskapshistorien har prinsipper for bokføring vært under utvikling. I starten benyttet man en form for enkel bokføring, hvor formålet var å vise transaksjonenes pengemessige virkning (ref. umiddelbar kontantinntekt og umiddelbar kontantutgift i figur 3.1 ovenfor). Med andre ord å vise endring i kassebeholdningen (se Monsen, 2017, ss. 18-19). Dagens regnskapsteorier for private bedrifter bygger imidlertid på det dobbelte bokholderis prinsipp, som i tillegg til den pengemessige virkningen også viser transaksjonenes lønnsomhetsvirkning. Hver transaksjon føres to ganger med samme beløp (debet = kredit) på to ulike konto. Transaksjonenes pengemessige virkning (øverste del av figur 3.1) føres på balanseregnskapskontoene, mens ytelsessiden (nederste del av figur 3.1) føres på lønnsomhetsresultatregnskapskontoene. På denne måten muliggjør det dobbelte bokholderis prinsipp at lønnsomhetsresultatet kan rapporteres både via betalingssiden og via ytelsessiden

(se Monsen, 2017, ss. 18-19), og danner grunnlaget for lønnsomhetsregnskapet. Det er denne direkte koblingen mellom balanseregnskapskontoene og lønnsomhetsresultatregnskapskontoene som er fordelen med å bruke det dobbelte bokholderis prinsipp. Pengetransaksjoner uten lønnsomhetsvirkninger, eller lønnsomhetsvirkninger i senere regnskapsperioder føres kun på balanseregnskapskontoene.

3.3.2 Varekretsløpet

Private bedrifter med lønnsomhetsformål skaper som tidligere nevnt lønnsomheten gjennom markedsmessige byttransaksjoner. Denne prosessen kan forklares gjennom bedriftenes ytelsessider og betalingssider. For å få inntekter må bedriftene selv yte noe i form av varer og tjenester. Ytelsessiden (øverste del av figur 3.2 nedenfor) viser de innsatsfaktorene som bedriftene anskaffer (f.eks. materialer og arbeidskraft representert som input i figur 3.2), og som gjennom en produksjonsprosess blir til de varer og tjenester som til slutt leveres til kunden (leveransen er her representert som output i figur 3.2). Betalingssiden (nederste del av figur 3.2) viser innbetaling fra kunden for de varer og tjenester de har mottatt, og utbetaling for anskaffede innsatsfaktorer (f.eks. materialer fra leverandør og lønn til ansatte). Det er denne prosessen fra in- og output av ytelser med tilhørende inn- og utbetalinger som skaper lønnsomheten i bedriften, og som lønnsomhetsregnskapet skal gi et bilde av. Videre viser betalingssiden transaksjoner med kapitalmarkedet, i form av eksempelvis låneopptak og avdrag på lån. Slike transaksjoner har ingen lønnsomhetsvirkning, noe som også fremgår av figur 3.2 ved at transaksjonene kun foregår på betalingssiden.

Figur 3.2: Varekretsløpet i en privat bedrift (Kilde: Monsen, 2017, figur 1.3, s. 5; figuren er oversatt til norsk og bearbeidet for å illustrere ytelsessiden og betalings siden). Figuren illustrerer sammenhengen mellom ytelsessiden og betalings siden for private bedrifter.

3.3.3 Talleksempel

La oss si at en privat bedrift skal produsere og levere en sykkel til en kunde for kr. 1 600. For å gjøre det trenger bedriften nødvendig utstyr og råvarer (av enkelhets skyld er dette eneste input i produksjonen). Bedriften investerer derfor i en maskin til kr. 1 000, og kjøper inn råvarer for kr. 800. Alle råvarene brukes i produksjon av sykkelen, men maskinen er helt ny og kan brukes til å produsere flere sykler. Ettersom råvarene er forbrukt blir disse å regne som en umiddelbar kostnadsutgift (se figur 3.1 ovenfor). Maskinen er derimot ikke «brukt opp», og representerer derfor en senere kostnadsutgift. Å ta hele lønnsomhetsvirkningen av investeringen ville ikke gitt en hensiktsmessig sammenstilling av lønnsomhetsinntekter og kostnadsutgifter i perioden. I stedet anslår ledelsen hvor mye av investeringsutgiften på kr. 1 000 som har gått med til å produsere sykkelen, altså hvor mye av denne som har en lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden. La oss si at det er kr. 100. For enkelthetsskyld er både innbetalinger og utbetalinger utført kontant, og representerer dermed en umiddelbar kontantinntekt og umiddelbar kontantutgift.

Når ledelsen videre skal rapportere de aktivitetene som fremgår av talleksempelen over, utarbeider de lønnsomhetsresultatregnskap. Nedenfor vil vi illustrere bokføringen av talleksempelen ved hjelp av det dobbelte bokholderis prinsipp.

Åpningsbalanse			
<u>Kassebeholdning</u>	2 000	2 000	<u>Egenkapital</u>
	2 000	2 000	

Kassebeholdning		Lønnsomhetsresultatregnskapskonto		Varelager	
IB	2 000			IB	0
		3)	800		800
5)	1 600	4)	100	2)	800
					0
		6)	700		
	1 800				
	UB				
	3 600		1 600		800
	3 600		1 600		800

Anleggsmidler		Lønnsomhetsresultat		Egenkapital	
IB	0				2 000
		UB	700	IB	0
1)	1 000			6)	700
					700
	900				
	UB				
	1 000		700		2 000
	1 000		700		2 000

Sluttbalanse			
<u>Kassebeholdning</u>	1 800	2 000	<u>Egenkapital</u>
<u>Varelager</u>	0	700	<u>Lønnsomhetsresultat</u>
<u>Anleggsmiddel</u>	900		
	2 700	2 700	

Tabell 3.1: Regnskapsføringseksempel; talleksempel (Kilde: Monsen, 2017, tabell 3.5, ss. 32-33; tabellen er bearbeidet for å passe vårt talleksempel).

Forklaring til bokføringen av talleksempelen

Vi begynner med å opprette en åpningsbalanse, bestående av kassebeholdning og egenkapital. Ved begynnelsen av perioden debiterer vi kassebeholdningen og krediterer egenkapital med kr. 2 000.

Bedriften starter med å kjøpe inn en maskin (1) for kr. 1 000 i kontant. Kassekontoen krediteres (umiddelbar kontantutgift) med dette beløpet og konto anleggsmiddel (senere kostnadsutgift) debiteres med samme beløp. Her rapporteres kun en pengevirkning, fordi transaksjonen ennå ikke har hatt en lønnsomhetsvirkning. Bruken av maskinen gir derimot en negativ lønnsomhetsvirkning i form av avskrivning (4) på kr. 100. Anleggsmiddelet (betalingssiden) krediteres da med kr. 100 og lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (ytelsessiden) blir debittert med samme beløp.

Videre kjøper bedriften inn råvarer (2) for kr. 800 i kontant. Kassekontoen krediteres (umiddelbar kontantutgift) med dette beløpet og konto varelager (senere kostnadsutgift) debiteres med samme beløp. Tilsvarende som ved kjøp av maskin rapporteres her kun pengevirkningen. Bruken av råvarene gir derimot en negativ lønnsomhetsvirkning i form av varekostnad (3) på kr. 800. Varelageret (betalingssiden) krediteres med dette beløpet og lønnsomhetsresultatregnskapskontoen (ytelsessiden) blir debitert med samme beløp. Når bedriften leverer sykkelen til kunde får den kr. 1 600 i kontant betaling (5). Kassekontoen debiteres (umiddelbar kontantinntekt) med dette beløpet og konto lønnsomhetsresultatregnskapskonto (umiddelbar lønnsomhetsinntekt) krediteres med samme beløp.

Siden det er en direkte kobling mellom balanseregnskapskontoene og lønnsomhetsresultatregnskapskontoen vil periodens resultat på kr. 700 fremkomme både via betalingssiden og via ytelsessiden. Derfor forklarer periodens lønnsomhetsresultat på lønnsomhetsresultatregnskapskontoen egenkapitalendringen. Vi debiterer lønnsomhetsresultatregnskapskontoen med kr. 700 (6) og krediterer lønnsomhetsresultat (egenkapitalkonto) med samme beløp (6).

Til slutt har vi utarbeidet en sluttbalanse som viser eiendeler og egenkapital på balansetidspunktet.

Som vi ser av talleksempelen over viser lønnsomhetsresultatet den pengemessige verdien av transaksjonene på ytelsessiden. Å vise faktiske varer og tjenester i regnskapet ville vært lite informativt, og ville dermed bidratt til å undergrave kontroll- og beslutningsformålet til regnskapet.

3.4 Regnskapspraksis

Med regnskapspraksis mener vi hvordan private bedrifter etterlever gjeldende lover, forskrifter og regnskapsstandarder. Regnskapsføringen er ikke nødvendigvis en nøyaktig vitenskap hvor man opererer med fasiter. Flere områder, sånn som nedskrivninger, er i stor grad preget av skjønn (estimer). Grunnet for skjønnsutøvelsen kan være ledelsens erfaring, bransjestandard, ulike input for å beregne estimer osv. Dette gjør at to tilsynelatende like selskap i samme bransje kan komme frem til helt ulike estimer. I tillegg vil estimatene ofte være preget av stor usikkerhet.

3.5 Oppsummering og presentasjon av neste kapittel

I dette kapitlet har vi satt en referanseramme for regnskapsbegreper og regnskapsteori for private bedrifter. Enkelte begreper innenfor den private regnskapsteorien er problematiske i den forstand at de er lite informative, og ikke egner seg til å beskrive de markedsmessige byttransaksjonene godt nok. Vi har derfor valgt å benytte oss av begrepsapparatet til Monsen (se figur 3.1). Videre har vi beskrevet den grunnleggende regnskapsteorien. Først har vi gjennomgått prinsipper for bokføring. Deretter har vi forklart de markedsmessige bytteransaksjonene for de private bedriftene gjennom deres ytelsessider og betalingsider (se figur 3.2). For å illustrere regnskapsføringen med utgangspunkt i regnskapsbegrepene og regnskapsteorien, har vi til slutt gjennomgått et talleksempel. Referanserammen i dette kapitlet er helt avgjørende når vi i neste kapittel skal gjennomgå innregning av verdifall på eiendeler i lønnsomhetsregnskapet.

4 Avskrivning vs. nedskrivning

4.1 Innledning

I dette kapittelet skal vi gjennomgå og forklare hva som ligger i begrepene avskrivning og nedskrivning av eiendeler, med utgangspunkt i regnskapsbegrepene og regnskapsteorien vi gjennomgikk i kapittel 3. Samtidig skal vi også argumentere for hvorfor vi mener nedskrivninger i noen tilfeller er problematisk sett i lys av den grunnleggende regnskapsteorien.

4.2 Avskrivninger

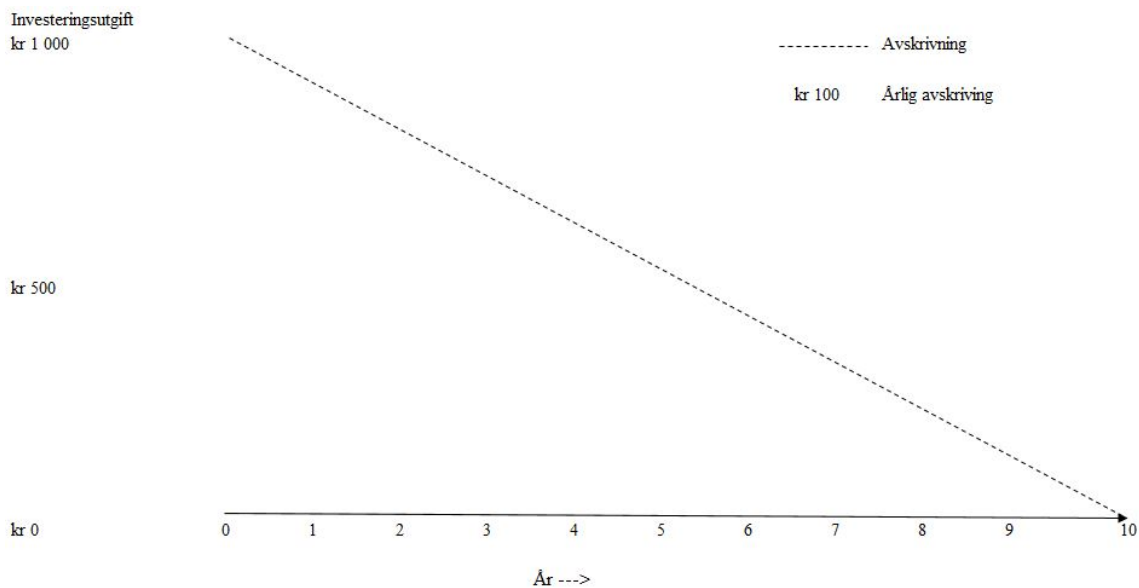
Private bedrifter gjør en rekke investeringer og innkjøp. Råvarer o.l. som kjøpes inn og forbrukes fortløpende har også lønnsomhetsvirkningen fortløpende (umiddelbar kostnadsutgift, se figur 3.1 ovenfor). Andre (ofte større) investeringer som brukes over flere regnskapsperioder har ikke tilsvarende umiddelbar lønnsomhetsvirkning, men utgjør en senere kostnadsutgift (se figur 3.1). Lønnsomhetsvirkningen av f.eks. en maskin tas over hele maskinens levetid i form av avskrivninger. På den måten får man en bedre fremstilling av den enkelte regnskapsperiodes lønnsomhet, ved at lønnsomhetsinntekten ved salg sammenstilles med tilhørende negative lønnsomhetsvirkning ved forbruk eller slitasje av eiendelen (se talleksempel i kapittel 3 for bokføring av avskrivningen). Dette er illustrert i tabell 4.1 og figur 4.1 nedenfor.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	
IB Anleggsmiddel (maskin)	0	900,0	800,0	700,0	600,0	500,0	400,0	300,0	200,0	100,0	
Kjøp av anleggsmiddel	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Avskrivning	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	
UB anleggsmiddel	900,0	800,0	700,0	600,0	500,0	400,0	300,0	200,0	100,0	0,0	

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	Totalt
Salgsinntekt	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	16 000,0
Positiv lønnsomhetsvirkning	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	16 000,0
Råvareforbruk	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-8 000,0
Avskrivning	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-1 000,0
Negativ lønnsomhetsvirkning	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-9 000,0
Lønnsomhetsresultat	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	7 000,0

Tabell 4.1: Avskrivning; talleksempel. Tabellen viser lønnsomhetsvirkningen av en investeringsutgift gjennom hele dens levetid.

Figur 4.1: Avskrivning. Grafen viser en lineær avskrivning av investeringsutgiften.

I tabell 4.1 og figur 4.1 har vi illustrert lønnsomhetsvirkningen av en investeringsutgift på kr. 1 000 med en levetid på 10 år. Den årlige avskrivningen på kr. 100 utgjør en negativ lønnsomhetsvirkning i den enkelte regnskapsperiode. For enkelhets skyld har vi forutsatt at bedriftens inntekter og øvrige utgifter er like i alle 10 årene. Som vi ser blir lønnsomhetsresultatet da likt for alle årene. Ettersom aktiviteten i bedriften er den samme fra år til år, synes dette naturlig. Som vi ser av tabell 4.1 og figur 4.1 reduseres verdien av investeringsutgiften i takt med den årlige avskrivningen, og utgjør kr. 0 ved slutten av år 10.

4.3 Nedskrivninger

Når vi snakker om nedskrivninger mener vi ekstraordinære forhold som gjør at investeringen, eksempelvis en maskin, faller i verdi. Spørsmålet som da oppstår er hvordan man skal rapportere en slik hendelse. Som vi så i talleksempelen i hhv. kapittel 3 og i avsnitt 4.2 henger lønnsomhetsvirkningen av en investeringsutgift sammen bruken av og levetiden på den eiendelen man har investert i. Eksempelvis vil en innkjøpt maskin avskrives i takt med at den forbrukes/slites. På den måten henger lønnsomhetsvirkningen sammen med aktiviteten i bedriften. Et fall i verdi på en eiendel har ikke nødvendigvis noen tilsvarende sammenheng i seg selv. Verdifallet kan f.eks. skyldes eksterne forhold som fall i oljeprisen. Som vi vil vise i tabell 4.2 og figur 4.2 nedenfor vil bokføring av en nedskrivning gi en negativ lønnsomhetsvirkning tilsvarende en umiddelbar kostnadsutgift (se figur 3.1). Dette til tross at det ikke har skjedd en transaksjon. Spørsmålet videre er hvordan man kan vite at eiendelen er

falt i verdi. Som vi tidligere har nevnt (se avsnitt 3.3.2) fremkommer den pengemessige verdien på en eiendel som følge av de markedsmessige byttetransaksjonene. I tillegg kan både levetiden og den tiltenkte bruken av eiendelen være uforandret. Slike forhold gjør ikke at bedriften blir «fattigere» (altså at det oppstår en forpliktelse til utbetaling). Likevel vil det påvirke lønnsomhetsresultatet dersom nedskrivningen bokføres.

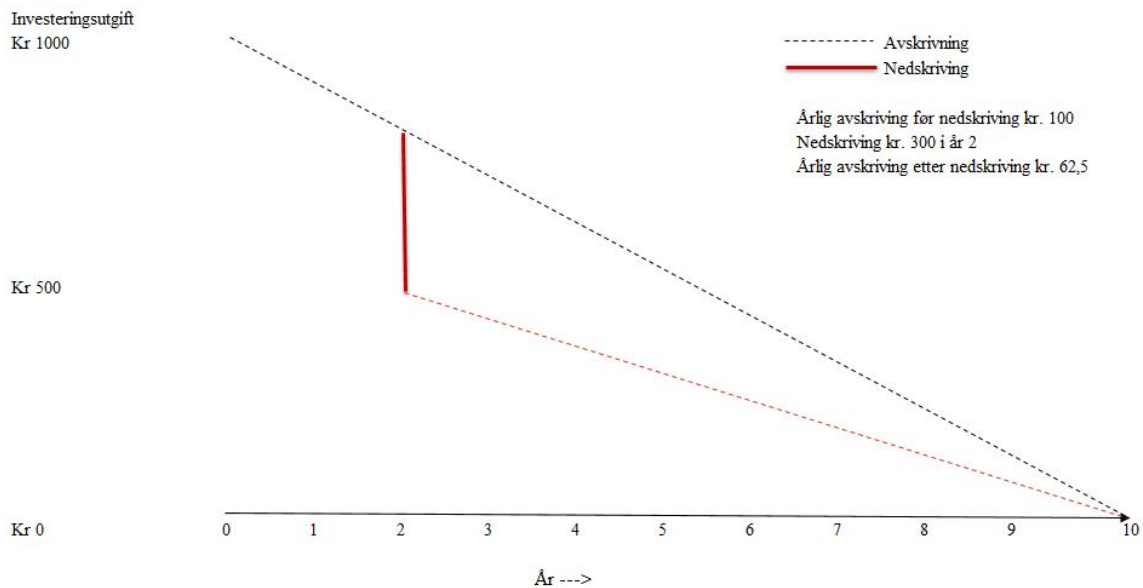
Dersom det var tilfelle at verdifallet skyldtes en skade på maskinen som gjorde at produksjonen gikk saktere eller at maskinen produserte dårligere produkter, altså indre omstendigheter, ville det naturligvis hatt en lønnsomhetsvirkning for bedriften. Bedriften måtte da foretatt nødvendige reparasjoner som koster penger (altså en forpliktelse til utbetaling). I et slikt tilfelle ville bedriften fått en umiddelbar kostnadsutgift med å bringe maskinen tilbake til den stand den var i før skaden.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10
IB Anleggsmiddel (maskin)	0	900,0	500,0	437,5	375,0	312,5	250,0	187,5	125,0	62,5
Kjøp av anleggsmiddel	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	-100,0	-100,0	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5
Nedskrivning	0,0	-300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
UB anleggsmiddel	900,0	500,0	437,5	375,0	312,5	250,0	187,5	125,0	62,5	0,0

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	Totalt
Salgsinntekt	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	16 000,0
Positiv lønnsomhetsvirkning	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	16 000,0
Råvareforbruk	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-8 000,0
Avskrivning	-100,0	-100,0	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-62,5	-700,0
Nedskrivning	0,0	-300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-300,0
Negativ lønnsomhetsvirkning	-900,0	-1 200,0	-862,5	-862,5	-862,5	-862,5	-862,5	-862,5	-862,5	-862,5	-9 000,0
Lønnsomhetsresultat	700,0	400,0	737,5	737,5	737,5	737,5	737,5	737,5	737,5	737,5	7 000,0

Tabell 4.2: Nedskrivning; talleksempel. Tabellen viser hvordan en nedskrivning påvirker lønnsomhetsresultatet.

Figur 4.2: Nedskrivning. Grafen illustrerer effekten av å bokføre en nedskrivning.

Tabell 4.2 og figur 4.2 bygger i utgangspunktet på samme talleksempel som i tabell 4.1 og figur 4.1, men hvor vi også har illustrert lønnsomhetsvirkningen av å bokføre en nedskrivning på kr. 300 i år 2. Lønnsomhetsresultatet i år 2 blir da kr. 400, sammenlignet med kr. 700 i år 1. Dette til tross for at det ikke har vært endring i aktiviteten i bedriften. Videre ser vi at lønnsomhetsresultatet de etterfølgende årene er høyere enn i år 1 (kr. 737,5 pr år). Årsaken til dette er at avskrivningene de etterfølgende årene blir redusert fra kr. 100 til kr. 62,5 pr år.

Det vi ser som problematisk i eksempelet ovenfor er at man får en lønnsomhetsvirkning uten at det har grunnlag i en markedsmessig byttetransaksjon (se avsnitt 3.3.2). Over hele 10-års perioden har det naturligvis ingen betydning, fordi da vil lønnsomhetsvirkningen av hele investeringsutgiften på kr. 1000 være tatt uansett. Det ser man både av tabell 4.1 og tabell 4.2 ved at UB anleggsmiddel i år 10 er kr. 0, samt at det totale lønnsomhetsresultatet for alle årene er kr. 7 000. Problemet er at bedriften skal avlegge lønnsomhetsregnskap for hver regnskapsperiode i de 10 årene, og en nedskrivning vil føre til at lønnsomhetsresultatet i den enkelte regnskapsperiode svinger opp og ned uten at det har skjedd noen endring i aktiviteten i bedriften. I kapittel 8 vil vi diskutere videre om nedskrivninger er i samsvar med, eller bryter mot regnskapsteorien.

4.4 Reversering av nedskrivninger

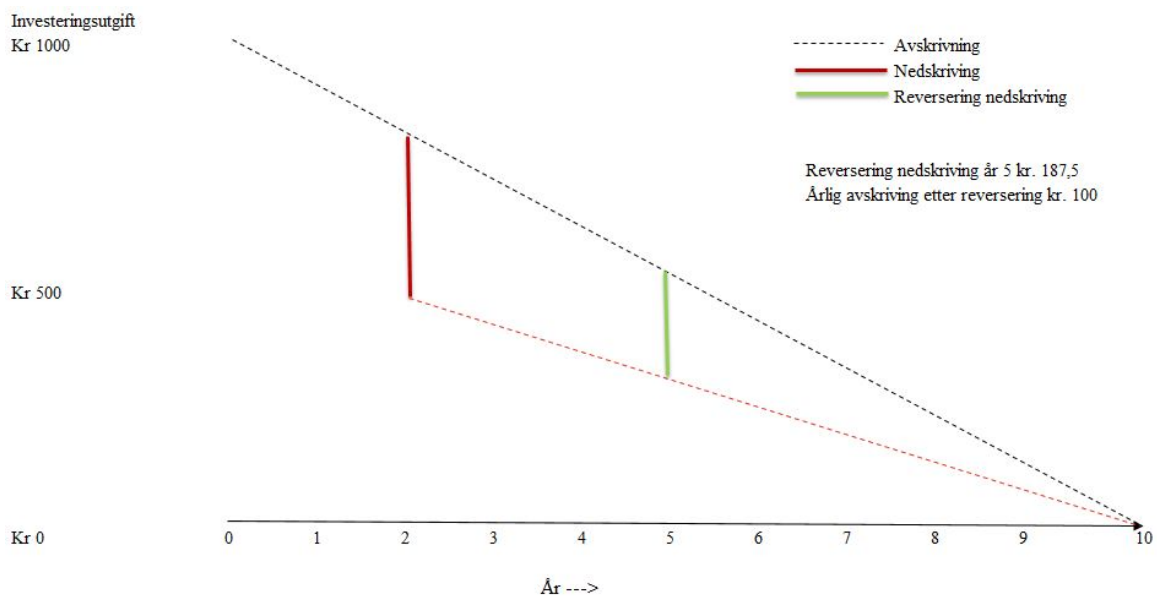
Et annet relevant tema når vi snakker om nedskrivninger er etterfølgende reverseringer av slike. Som vi så i kapittel 3 omtales den pengemessige verdien av eiendeler som en senere kostnadsutgift. Lønnsomhetsvirkningen kommer som følge av at eiendelen forbrukes/slites. Under normale omstendigheter (altså hvor det ikke har skjedd en nedskrivning) vil den pengemessige verdien av eiendelen reduseres i takt med avskrivningene (se avsnitt 4.2 ovenfor). Når forholdene som førte til en nedskrivning ikke lenger er til stede, vil det derfor være naturlig å reversere eiendelens pengemessige verdi tilbake til den verdien eiendelen ville hatt dersom det ikke ble foretatt en nedskrivning. Vi vil i tabell 4.3 og figur 4.3 nedenfor vise hvordan bokføring av en nedskrivning og en etterfølgende reversering av nedskrivning påvirker lønnsomhetsresultatet.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10
IB Anleggsmiddel (maskin)	0	900,0	500,0	437,5	375,0	500,0	400,0	300,0	200,0	100,0
Kjøp av anleggsmiddel	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	-100,0	-100,0	-62,5	-62,5	-62,5	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Nedskrivning	0,0	-300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reversering nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0	187,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
UB anleggsmiddel	900,0	500,0	437,5	375,0	500,0	400,0	300,0	200,0	100,0	0,0

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	År 6	År 7	År 8	År 9	År 10	Totalt
Salgsinntekt	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	16 000,0
Positiv lønnsomhetsvirkning	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	1 600,0	16 000,0
Råvareforbruk	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-800,0	-8 000,0
Avskrivning	-100,0	-100,0	-62,5	-62,5	-62,5	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-887,5
Nedskrivning	0,0	-300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-300,0
Reversering nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0	187,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	187,5
Negativ lønnsomhetsvirkning	-900,0	-1 200,0	-862,5	-862,5	-675,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-900,0	-9 000,0
Lønnsomhetsresultat	700,0	400,0	737,5	737,5	925,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	7 000,0

Tabell 4.3: Reversering av nedskrivning; talleksempel. Tabellen viser hvordan en nedskrivning og en etterfølgende reversering av nedskrivningen påvirker lønnsomhetsresultatet.

Figur 4.3: Reversering av nedskrivning. Grafen illustrerer effekten av å bokføre en nedskrivning og en etterfølgende reversering av nedskrivningen.

Tabell 4.3 og figur 4.3 bygger i utgangspunktet på samme talleksempel som tabell 4.2 og figur 4.2, men hvor vi også har illustrert lønnsomhetsvirkningen av å bokføre en reversering av nedskrivningen i år 5 med kr. 187,5. Ved å gjøre dette kommer vi tilbake til den verdien eiendelen ville hatt dersom det ikke ble foretatt noen nedskrivning i år 2. Som tabell 4.3 viser har anleggsmiddelet en UB på kr. 500 i år 5, noe som tilsvarer UB anleggsmiddel i tabell 4.1 i år 5. Som følge av reverseringen får bedriften et lønnsomhetsresultat i år 5 på kr. 925 sammenlignet med kr. 737,5 i år 4. Videre ser vi at lønnsomhetsresultatet i de etterfølgende årene er kr. 700 (tilsvarende som i talleksempelen i avsnitt 4.1). Heller ikke her er det noen forskjell når vi ser det over hele levetiden til eiendelen. Det totale lønnsomhetsresultatet for de 10 årene er kr. 7 000 og UB anleggsmiddel i år 10 er kr. 0, tilsvarende som talleksempelen i avsnitt 4.2 og 4.3. Likevel ser vi her, som i talleksempelen i avsnitt 4.3, at lønnsomhetsresultatet i de enkelte regnskapsperiodene svinger opp og ned. Dette til tross for at den underliggende aktiviteten i bedriften er den samme.

4.5 Oppsummering og presentasjon av neste kapittel

I dette kapittelet har vi sett på hvordan avskrivninger og nedskrivninger påvirker lønnsomhetsresultatet. Avskrivninger er et estimert forbruk av f.eks. innkjøpte maskiner, og dermed et resultat av markedsmessige byttetransaksjoner. Nedskrivninger kan derimot være mer en bokføringstransaksjon. Med det mener vi at gitt alt annet likt vil nedskrivninger gi

svingninger i lønnsomhetsresultatet i den enkelte regnskapsperiode, uten at det har skjedd noen endring i den underliggende aktiviteten i bedriften. Vi vil senere i vår utredning diskutere om nedskrivning er i samsvar med eller bryter mot regnskapsteorien.

I neste kapittel skal vi gjennomgå gjeldende regnskapsnormer som er relevant for vår utredning.

5 Regnskapsnormer

I dette kapitlet skal vi studere gjeldende regnskapsnormer for private bedrifter, i form av regnskapslov og regnskapsstandarder. Dette betyr at vi nå befinner oss på regnskapsanalysenivå 3 (regnskapsnormer) i figur 2.4. I den videre gjennomgangen i dette kapitlet vil vi bruke regnskapsbegrepene slik de er brukt i regnskapslov og regnskapsstandard, selv om de ikke like presise som de regnskapsbegrepene vi diskuterte foran i utredningen under regnskapsanalysenivå 1.

5.1 Regnskapsloven

Med regnskapsnormer mener vi gjeldende lover og forskrifter for regnskapsføring, og allment aksepterte regnskapsstandarder. Ettersom vi skal analysere norske bedrifter er det naturlig at vi tar utgangspunkt i den norske regnskapsloven med forskrifter. I lov av 17. juli 1998 (heretter kalt regnskapsloven) § 3-1 fremgår det at «[...] *regnskapspliktige skal for hvert regnskapsår utarbeide årsregnskap i samsvar med bestemmelsene i denne loven.*» Det innebærer blant annet at norske bedrifter må etterleve regnskapsstandarden god regnskapsskikk, jf. regnskapslovens § 4-6. Det er imidlertid et unntak fra denne regelen i regnskapslovens § 3-1, 4. ledd og § 3-9 som sier at regnskapspliktige på børs skal utarbeide konsernregnskap etter International Financial Reporting Standards (heretter kalt IFRS). Andre regnskapspliktige har etter samme bestemmelser anledning til å frivillig utarbeide årsregnskapet etter IFRS.

Når det gjelder vår utredning har vi valgt å ta utgangspunkt i IFRS. Dette fordi den utviklingen vi ser i Norge i dag (se f.eks. NOU 2015:10) tyder på at de norske regnskapsreglene vil gå i retning av de internasjonale regnskapsstandardene. Videre er også de to private bedriftene som vi skal studere notert på Oslo Børs og er dermed pliktig til å avlegge årsregnskap etter IFRS. Regnskapsstandarden god regnskapsskikk vil av denne grunn ikke bli diskutert videre.

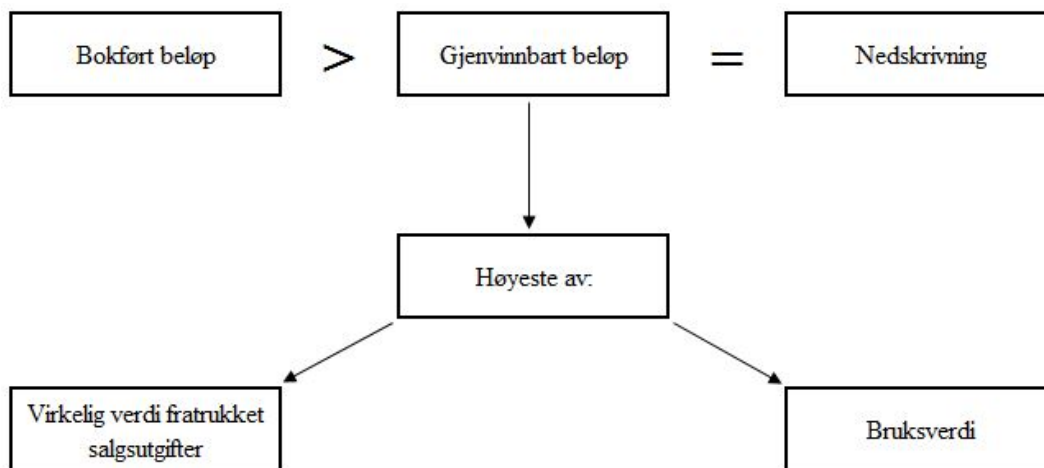
5.2 Regnskapsstandard

5.2.1 Innledning

Under IFRS er det en egen standard for nedskrivning - IAS 36 Verdifall på eiendeler. Formålet med standarden er å fastsette de fremgangsmåter som foretaket skal anvende for å sikre at deres eiendeler ikke regnskapsføres høyere enn deres gjenvinnbare beløp (IAS 36.1). Standarden

inneholder en rekke fremgangsmåter og prosedyrer som foretaket skal anvende for å nå standardens formål. IAS 36 regulerer nedskrivning for visse typer eiendeler. En betydelig andel av eiendelene til de private bedriftene vi har valgt å gjennomgå i vår utredning, faller inn under denne standarden. Nedskrivning av eiendeler som faller inn under øvrige standarder vil derfor ikke bli gjennomgått.

Selskapet skal gjennomføre en nedskrivning hvis eiendelens balanseførte verdi oversiger gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er høyeste verdi av en eiendels virkelige verdi fratrukket salgsutgifter eller dens bruksverdi (IAS 36.18). Et tap ved nedskrivning skal innregnes i resultatet umiddelbart (IAS 36.60). Figur 5.1 nedenfor viser en oversikt over nedskrivningstesten.

Figur 5.1: Nedskrivningstest. Figuren viser hovedtrekkene ved test av verdifall på eiendeler.

I dette kapitlet skal vi se nærmere på virkeområdet for standarden IAS 36, indikasjon på verdifall, goodwill, innregning og måling av verdifall. Vi skal også se nærmere på de to metodene for å beregne gjenvinnbart beløp, virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Til slutt skal vi se på notekravene til IAS 36.

I det neste avsnittet skal vi se nærmere på virkeområdet for IAS 36.

5.2.2 Virkeområdet

Standarden IAS 36 skal anvendes når det foreligger tap ved verdifall på eiendeler. Det er noen unntak for standarden. Tabell 5.1 nedenfor gir en oversikt over hvilke typer eiendeler som er innenfor og utenfor standarden (IAS 36.2-5).

Innenfor IAS 36	Utenfor IAS 36
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Eiendom, anlegg og utstyr ➤ Immaterielle eiendeler (inkludert goodwill) ➤ Felleskontrollerte virksomheter	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Beholdninger (IAS 2) ➤ Anleggskontrakter (IAS 11) ➤ Utsatt skatt (IAS 12) ➤ Ytelser til ansatte (IAS 19) ➤ Finansielle instrumenter (IFRS 9) ➤ Investerings eiendom (IAS 40) ➤ Biologiske eiendeler (IAS 41) ➤ Forsikringskontrakter (IFRS 4) ➤ Anleggsmidler holdt for salg (IFRS 5)

Tabell 5.1: Virkeområdet for IAS 36 (Kilde: IAS 36.2-5).

I det neste avsnittet skal vi se nærmere på indikasjon på mulig verdifall.

5.2.3 Indikasjoner på mulig verdifall

IAS 36 sier noe om når gjenvinnbart beløp skal bestemmes. Et foretak skal ved slutten av hver rapporteringsperiode vurdere om det finnes indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi (IAS 36.9). Foretak skal vurdere både interne og eksterne indikatorer. Vi har i tabell 5.2 nedenfor listet opp det som foretaket skal vurdere som et minimum.

Eksterne indikatorer	Interne indikatorer
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Betydelig fall i markedsverdi til eiendelen ➤ Betydelige negative endringer i foretakets teknologiske, markedsmessige, økonomiske eller juridiske omgivelser som har negativ innvirkning på foretaket ➤ Økning i markedsrenter eller markedsmessig avkastning som sannsynligvis vil påvirke diskonteringsrenten og gir betydelig lavere gjenvinnbart beløp ➤ Balanseførte verdier av foretakets nettoeiendeler er høyere enn børsverdi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Foreligger dokumentasjon på at en eiendel er fysisk skadd eller ukurant ➤ Det foreligger eller vil skje i nær fremtid vesentlige endringer med negativ innvirkning på foretaket som påvirker eiendelens bruk eller forventet bruk ➤ Foreligger dokumentasjon som viser at eiendelens inntjening er eller vil bli lavere enn forventet

Tabell 5.2: Indikasjoner på mulig verdifall (Kilde: IAS 36.12).

Goodwill og immaterielle eiendeler med ubestemt levetid skal testes for verdifall hvert år, uansett om det foreligger indikasjon eller ikke.

I det neste avsnitte skal vi se nærmere på vurderingsenheter.

5.2.4 Vurderingsenhet

IAS 36 sier at du skal som utgangspunkt beregne gjenvinnbart beløp for en enkelt eiendel (IAS 36.22). Dersom eiendelen ikke genererer uavhengige kontantstrømmer skal du beregne gjenvinnbart beløp for den kontantgenererende enhet (heretter kalt KGE) som eiendelen tilhører. En KGE er definert i standarden som den minste identifiserbare gruppe av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som i all hovedsak er uavhengige (IAS 36.6).

Eksempler på typiske KGE`er er:

- Individuelle forretninger innen varehandel
- Et datterselskap i et større konsern

For å vurdere om inngående kontantstrømmer er uavhengige tar foretaket hensyn til ulike faktorer. Hvordan ledelsen styrer driften i foretaket, og hvordan ledelsen treffer beslutninger om fortsatt bruk og avhending av foretakets eiendeler (IAS 36.69).

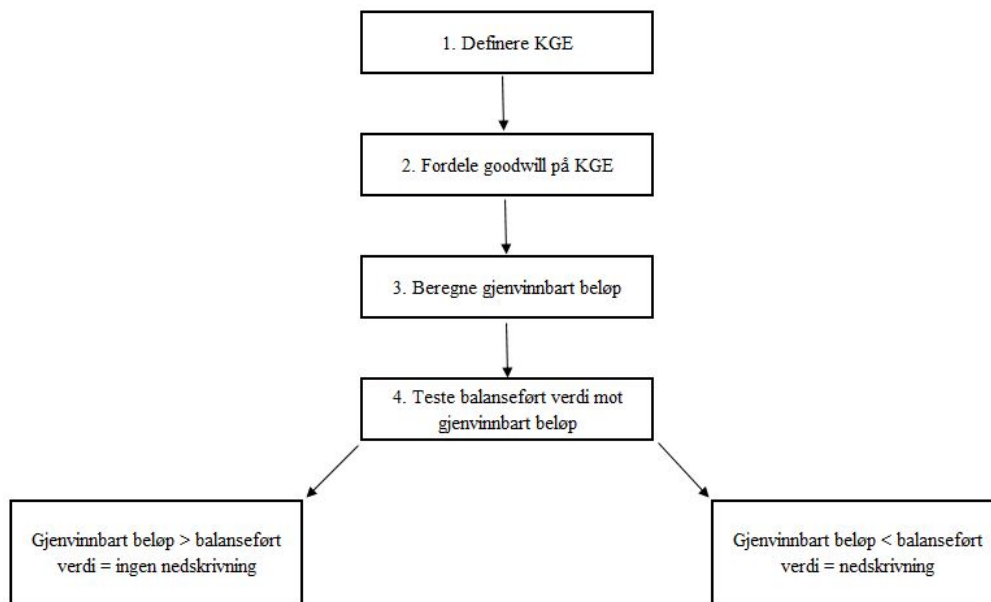
Vurderingen av KGE`er er en forretningsmessig vurdering. De nevnte faktorene kan ikke overstyre vurdering av KGE`er definert fra det laveste nivået av uavhengige kontantstrømmer. I praksis vil en «bottom-up» tilnærming til identifisering av KGE`er være den beste (se Ernst & Young, 2012, s. 1).

I det neste avsnittet skal vi se nærmere på goodwill.

5.2.5 Goodwill

Goodwill er en residualpost som oppstår ved virksomhetssammenslutninger. Goodwill genererer ikke selvstendige kontantstrømmer, og må derfor fordeles til den eller de KGE`er som vil dra nytte av goodwillen. Ved test av mulig verdifall skal goodwill testes sammen med KGE`en (IAS 36.80). En må huske at det skal testes årlig for verdifall hvis en KGE inneholder goodwill, uavhengig om det foreligger en slik indikasjon.

Hvis balanseført verdi av KGE`en inkludert goodwill overstiger gjenvinnbart beløp skal en først skrive ned goodwill, og deretter øvrige eiendeler hvis nødvendig (IAS 36.104). Se figur 5.2 nedenfor som illustrerer dette.

Figur 5.2: Test av mulig verdifall på goodwill.

I det neste avsnittet skal vi se nærmere på innregning og måling av verdifall.

5.2.6 Innregning og måling av verdifall

Som nevnt i innledningen er gjenvinnbart beløp det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved nedskrivning skal det nedskrives til det høyeste av disse verdiene. Bakgrunnen for det er antakelsen om at foretaket er en rasjonell aktør. Dersom virkelig verdi fratrukket salgsutgifter er høyere enn bruksverdi, vil foretaket velge å selge fremfor fortsatt bruk av eiendelen (Ernst & Young, 2012, s. 131). I praksis erfarer en imidlertid ofte at virkelig verdi fratrukket salgsutgifter er lavere enn balanseført verdi og bruksverdi. Det er fordi virkelig verdi fratrukket salgsutgifter har et markedshensyn (hva en uavhengig tredjepart er villig til å betale), mens beregning av bruksverdi legger til grunn interne hensyn. I så måte vil foretakene ofte bare beregne bruksverdi når de ønsker å finne gjenvinnbart beløp.

Et tap ved verdifall på en KGE eller eiendel skal umiddelbart innregnes i resultatet. Det er imidlertid unntak hvis eiendelens verdi reguleres av en annen standard, eks. verdireguleringsmodellen i IAS 16. Som tidligere nevnt faller dette imidlertid utenfor vår utredning, og vil derfor ikke bli diskutert videre. Etter en nedskrivning er det viktig å justere de årlige avskrivningene fremover.

Når grunnlaget for verdifall ikke lenger er til stede, skal selskapet beregne gjenvinnbart beløp og foreta en reversering dersom gjenvinnbart beløp er større enn balanseført verdi. Reverseringen innregnes i resultatet. Det er viktig å merke seg at reverseringen ikke kan overstige den balanseførte verdien fratrukket avskrivninger som eiendelen ville hatt, dersom det ikke hadde vært foretatt en nedskrivning. Det er også viktig å merke seg at det ikke er tillatt å reversere verdifall på Goodwill (IAS 36.110-124).

I neste avsnitt skal vi se nærmere på virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

5.2.7 Virkelig verdi fratrukket salgsutgifter

Virkelig verdi for en eiendel er i IAS 36 definert som den pris foretaket ville oppnådd ved salg av en eiendel, eller betalt for overføring av en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet (IAS 36.6). Etter IAS 36 skal salgsutgifter trekkes fra virkelig verdi. Eksempler på slike utgifter er juridiske bistand, avgifter og utgifter til fjerning av eiendelen.

Selskapet skal bruke virkelig verdi fratrukket salgsutgifter som gjenvinnbart beløp dersom det overstiger bruksverdien. Dette fordi foretaket som en rasjonell aktør ville foretrukket salg fremfor videre bruk.

Fastsettelse av virkelig verdi reguleres av en egen standard, IFRS 13 Måling av virkelig verdi. Det generelle prinsippet for verdsettelse av virkelig verdi er å bruke mest mulig relevant observerbare inndata og minst mulig ikke-observerbare inndata (IFRS 13.67). Eksempel på observerbare inndata er børskurs og oljepris. IFRS 13 deler hierarki for virkelig verdi inn i 3 nivåer som skal brukes i prioritert rekkefølge, hvor nivå 1 er høyest (IFRS 13.72).

Nivå 1 er noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser som foretaket har tilgang til på måletidspunktet (IFRS 13.76). Prisen i et aktivt marked er den mest pålitelige informasjonen av virkelig verdi og skal brukes hvis den er tilgjengelig. Er det ikke et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser må selskapet gå videre til neste nivå.

Nivå 2 er noterte priser i aktivt marked på liknende eiendeler og forpliktelser, priser i et ikke-aktivt marked for eiendeler og forpliktelser som er identiske, eller andre observerbare

markedsdata som renter og avkastningskurver (IFRS 13.82). Hvis slike data ikke finnes må en gå videre til nivå 3.

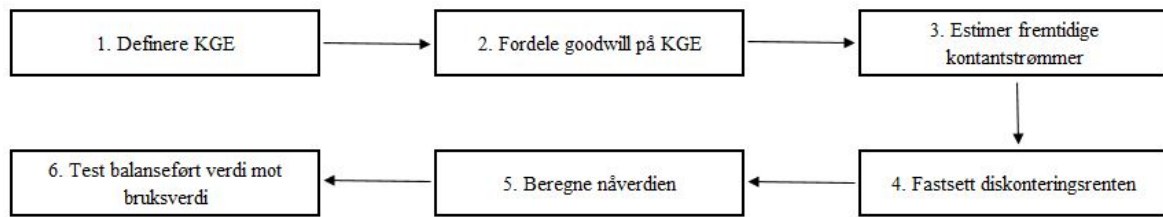
Nivå 3 er virkelig verdi basert på ikke-observerbare data for eiendelen eller forpliktelsen. Ved beregning av virkelig verdi på nivå 3 skal man fortsatt bruke markedspektivet på inndata (IFRS 13.86-87). Eksempel på nivå 3 data er finansielle prognoser for en kontantgenererende enhet (IFRS 13.B36).

De ulike verdsettelsesmetodene som nevnes i standarden er markedsmetoden, kostprismetoden og resultatmetoden (IFRS 13. B5-B11). De private bedriftene vi har valgt ut i vår utredning har lagt bruksverdi til grunn ved beregning av gjenvinnbart beløp. Vi vil derfor ikke gå nærmere inn på de ulike verdsettelsesmetodene for virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

I det neste avsnittet skal vi se nærmere på bruksverdi.

5.2.8 Bruksverdi

Bruksverdi er den vanligste metoden for å fastsette gjenvinnbart beløp i praksis. Bruksverdi er definert i standarden som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå av en eiendel eller en kontantgenererende enhet (IAS 36.6). I motsetning til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter som bygger på markedsforutsetninger, bygger bruksverdi på foretakets egne forutsetninger. En beregning av bruksverdi inneholder et estimat på fremtidige kontantstrømmer som diskonteres med et markedsbasert avkastningskrav. I praksis gir bruksverdi ofte urealistisk høye verdier fordi ledelsen har et optimistisk syn. Reduseres for eksempel avkastningskravet med 1 %, og øker den evigvarende veksten i terminalleddet med 1 %, vil verdien økes med i underkant av 30 % (Kvifte, 2014, s. 362). Små justeringer kan altså gi betydelige utslag, noe som også innebærer at tilsynelatende like selskap kan ha store forskjeller. Det sier seg selv av bruksverdi, som bygger på skjønnsmessige vurderinger, er preget av betydelig usikkerhet. Figur 5.3 nedenfor beskriver de ulike stegene ved beregning av bruksverdi.

Figur 5.3: Beregne bruksverdi.

Normalt består bruksverdien av nåverdi av eksplisitt prognose, og nåverdien av ekstrapoleringsperioden. Eksplisitt periode består av foretakets prognoser og er vanligvis tre til fem år. Ekstrapoleringsperioden kalles også terminalverdien og har lang tidshorison.

Videre skal vi se nærmere på de ulike delene som inngår i en beregning av bruksverdi.

5.2.8.1 Fremtidige kontantstrømmer

Standarden setter en rekke krav til måling av fremtidige kontantstrømmer (IAS 36.33):

- Kontantstrømmene skal baseres på rimelig og dokumenterbare forutsetninger som representerer ledelsens beste estimat.
- Kontantstrømmer skal baseres på de siste finansielle prognoser/budsjetter som er godkjent av ledelsen.
- Finansielle prognoser/budsjetter skal maksimalt omfatte en periode på fem år. Periode på mer enn fem år kan kun brukes når det er berettiget.
- Selskapet skal ekskludere eventuelle fremtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå av fremtidige omstrukturering eller av at eiendelens inntjening forbedres.
- Foretaket skal estimere kontantstrømmer utover det som omfattes av de siste prognoser/budsjetter ved å ekstrapolere prognoser/budsjetter og anvende en stabil eller fallende vekstrate for etterfølgende år. Økende vekstrate kan kun benyttes når det er berettiget.

Ledelsen skal sammenligne budsjetterte kontantstrømmer fra tidligere år, og vurdere differanser mot faktiske kontantstrømmer. Dette er viktig for å kunne budsjettere mest mulig riktige kontantstrømmer fremover. Kontantstrømmene skal bygge på pålitelige prognoser/budsjetter, og derfor skal ledelsen ikke bruke en periode på mer enn høyst fem år. En periode på for eksempel 10 år ville normalt være svært vanskelig å budsjettere pålitelig (IAS 36.34-35).

Standarden sier at ekstern dokumentasjon skal tillegges størst vekt (IAS 36.33). Ledelsen bør derfor vektlegge informasjon fra markedet og analytikere hvis det foreligger.

En prognose av fremtidige kontantstrømmer skal inneholde tre elementer (IAS 36.39):

- Inngående kontantstrømmer ved fortsatt bruk av eiendelen/KGE.
- Utgående kontantstrømmer som er nødvendige for å generere inngående kontantstrømmer, og som kan knyttes til eiendelen/KGE direkte eller allokert på en rimelig og ensartet måte.
- Netto kontantstrømmer som vil bli mottatt eller betalt ved avhending av eiendelen ved slutten av dens utnyttbare levetid.

For å unngå dobbelttelling skal fremtidige kontantstrømmer ikke inneholde kontantstrømmer fra finansielle eiendeler og forpliktelser som gjeld, pensjoner og avsetninger (IAS 36.43). Fremtidige kontantstrømmer skal heller ikke inneholde kontantstrømmer knyttet til finansiering, eller inn- og utbetaling av skatt (IAS 36.50). Det er fordi diskonteringsrenten beregnes før skatt.

Hovedregelen er at prognoser for fremtidige kontantstrømmer skal lages for eiendelen/KGE i sin nåværende tilstand. Dermed skal kontantstrømmer som oppstår fra fremtidig omstrukturering som foretaket ikke har forpliktet seg til, eller forbedring av eiendelens inntjening, ikke inkluderes (IAS 36.44). Utgående kontantstrømmer fra daglig service og fellesutgifter som kan knyttes til eiendelen/KGE skal derimot inkluderes (IAS 36.41). Prognose for fremtidig kontantstrømmer skal også inkludere utgående kontantstrømmer som er nødvendige for å opprettholde nivået av økonomiske fordeler fra eiendelen/KGE (IAS 36.49). Et eksempel på slike kontantstrømmer er vedlikeholdsutgifter. En vesentlig utfordring for ledelsen er derfor å skille vedlikeholdsutgifter og påkostninger når de utarbeider prognoser for fremtidige kontantstrømmer.

Er det en eiendel/KGE med langvarig levetid, vil en stor del av verdien komme fra terminalverdien. Hvorvidt eiendelen har en bestemt eller ubestemt utnyttbar levetid har stor betydning for terminalverdien, og det er derfor viktig å skille de. Eksempelvis vil en KGE med allokert goodwill ha ubestemt utnyttbar levetid og vil i teorien da generere kontantstrømmer uendelig.

Har man en eiendel/KGE med uendelig levetid beregner man terminalverdien ved å utarbeide fremtidige kontantstrømmer som kan opprettholdes. Grunnlaget for terminalverdien vil være den siste kontantstrømmen i den eksplisitte perioden. Vanligvis brukes Gordons formel ved beregning av terminalleddet (se formel nedenfor).

$$V = CF / (r-g)$$

V = terminalverdi

CF = kontantstrøm

g = forventet vekst

r = totalavkastningskrav

Standarden sier at foretaket fortrinnsvis skal bruke forventet vekst (g) som enten er stabil eller fallende. Forventet vekst må normalt ikke overstige langsiktig gjennomsnittlig vekst for markedet eller landet uten at det er berettiget.

5.2.8.2 Diskonteringsrente

For å kunne beregne bruksverdien må vi diskontere de fremtidige kontantstrømmene slik at vi finner nåverdien. Diskonteringsrenten skal være før skatt og gjenspeile markedets vurdering av pengenes tidsverdi og eiendelenes risiko som de fremtidige kontantstrømmene ikke er justert for (IAS 36.55). Diskonteringsrenten reflekterer den avkastningen en investor vil kreve dersom de skulle velge en investering som med hensyn til beløp, tidspunkt og risikoprofil ville generere kontantstrømmer tilsvarende foretakets kontantstrømmer fra eiendelen (IAS 36.56).

For en eiendel eller KGE vil ofte ikke diskonteringsrenten være observerbar i markedet. I slike tilfeller kan gjennomsnittlig kapitalkostnad WACC brukes som et utgangspunkt. I praksis brukes WACC av mange foretak til å finne diskonteringsrenten. Å beregne WACC er et vanskelig teknisk emne, og i den akademiske litteraturen er det ingen generell enighet. Å velge riktig diskonteringsrente er et viktig element ved test av verdifall, men i praksis vil det ikke være mulig å beregne en teoretisk perfekt rente. Målet er derfor å fastsette en rente som er rimelig og forsvarlig (Beyersdorff, 2016, s. 1440). Avkastningskravet skal stå i sammenheng med kontantstrømmenes tidsperspektiv og risiko. Finanstilsynet har derfor kritisert foretak som har beregnet markedspremie med en tidshorisont på 3-5, og hvor kontantstrømmene er uendelige. Formelen for å beregne totalavkastningskrav WACC er som følger:

$$WACC = ((G/G+E) * R_g * (1-t)) + ((E/E+G) * R_e)$$

G = gjeld

E = egenkapital

R_g = gjeldskostnad

R_e = egenkapitalavkastningskravet

t = effektiv skattesats

5.2.8.3 Egenkapitalavkastningskravet

Å beregne egenkapitalavkastningskravet regnes som den vanskeligste delen av WACC-beregningen. Beregningen inneholder flere skjønnsmessige valg som for eksempel risikofri rente. Det finnes flere modeller for å beregne avkastningskravet til egenkapitalen, som f.eks. CAPM, APT og multiplikatormodellen. CAPM er den mest kjente av disse modellene, og er den som er lettest å bruke i praksis (Ernst & Young, 2012, s. 149). Formelen for CAPM er som følger:

$$R_e = R_f + \beta(R_m - R_f)$$

R_e = egenkapitalavkastningskravet

R_f = risikofri rente

R_m = forventet markedavkastning

β = selskapets egenkapitalbeta

R_m – R_f = markedsrisikopremie

5.2.8.4 Før og etter skatt

Av formelen for WACC ser vi at den er beregnet etter skatt, mens IAS 36 krever en diskonteringsrente før skatt. I praksis kan det tidvis være svært vanskelig å finne input til diskonteringsrenten før skatt. Derfor anvendes ofte kontantstrømmer og diskonteringsrente etter skatt. For å tilfredsstille kravene i IAS 36 om før skatt rente vil man beregne diskonteringsrenten implisitt. I praksis gjennomføres slik beregning ved hjelp av ekstrapolering (Ernst & Young, 2012, s. 151).

I det neste avsnitt skal vi se nærmere på noteopplysninger.

5.2.8.5 Noteopplysninger

Nedenfor skal vi se på noen av de viktigste notekravene etter IAS 36. Et foretak skal for hver klasse av eiendeler opplyse om:

- omfanget av tap ved verdifall som er innregnet i resultatet i løpet av perioden,
- omfanget av reverseringer av tap ved verdifall som er innregnet i resultatet i løpet av perioden,
- omfanget av tap ved verdiregulerte eiendeler som er innregnet i andre inntekter og kostnader i perioden,
- omfanget av reverseringer av tap ved verdifall for verdiregulerte eiendeler som er innregnet i andre inntekter og kostnader i løpet av perioden (IAS 36.126).

Krav om noteopplysninger etter IAS 36 er omfattende og kan deles inn i to kategorier (Ernst & Young, 2012, s. 152):

1. når det foreligger nedskrivninger, og
2. den årlige verdifalltesten av goodwill og immaterielle eiendeler med ubestemt levetid.

5.2.8.5.1 Nedskrivninger foreligger

Hvis en eiendel/KGE har innregnet eller reversert et tap ved verdifall i perioden skal det opplyses om følgende (IAS 36.130):

- Hendelser og omstendigheter som førte til innregning eller reversering av tapet ved verdifall.
- Hvor stort det innregnede eller reverserte tapet ved verdifall er.
- For en eiendel skal det gis opplysninger om eiendelens natur og informasjon om segment etter IFRS 8 hvis det er aktuelt.
- For en KGE skal det gis opplysninger som beskriver KGE`en, og som gir brukeren kjennskap til hvordan KGE`en er indentifisert. Man skal gi opplysninger om hvor stort det innregnede eller reverserte tapet ved verdifall er, samt informasjon om segment etter IFRS 8 hvis det er aktuelt. Man skal også opplyse dersom det har vært endringer i sammensetningen av eiendeler i KGE`en.

- Man skal gi opplysning om det gjenvinnbare beløpet til eiendelen/ KGE`en, og om gjenvinnbart beløp er virkelig verdi fratrukket salgsutgifter eller bruksverdi.
- Er gjenvinnbart beløp virkelig verdi fratrukket salgsutgifter skal foretaket opplyse om hvilket nivå virkelig verdi er kategorisert i etter IFRS 13. Er virkelig verdi kategorisert i nivå 2 eller nivå 3 skal foretaket gi en beskrivelse av verdsettelsesmetodene og eventuelle endringer i dem. Videre skal foretaket opplyse om de viktigste forutsetninger og hvilken diskonteringsrente som er brukt ved nåverdiregningen.
- Er gjenvinnbart beløp bruksverdi skal det opplyses om diskonteringsrenten som er brukt.

Det er ingen krav om å opplyse hvilke forutsetninger et foretak har benyttet ved beregning av gjenvinnbart beløp, men det oppfordres likevel til å gi opplysninger om dette (IAS 36.132).

5.2.8.5.2 Goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid

For hver KGE med goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid skal det årlig gis en rekke opplysninger. Det gjelder imidlertid kun dersom slike eiendeler utgjør en betydelig andel av foretakets totale eiendeler. Hvis det er betydelig skal det opplyses om følgende (IAS 36.134):

- Den balanseførte verdien av goodwill eller immaterielle eiendel med ubestemt utnyttbar levetid.
- Om gjenvinnbart beløp er basert på bruksverdi eller virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.
- Er gjenvinnbart beløp basert på bruksverdi skal det videre opplyses om:
  - De viktigste forutsetningene for fremtidige kontantstrømmer som ledelsen bygger på. De viktigste forutsetningen er de som gjenvinnbart beløp er mest sensitiv for.
  - Informasjon om ledelsens metoder for å fastsette verdier knyttet til de viktigste forutsetningene.
  - For hvilken periode ledelsen har beregnet fremtidige kontantstrømmer.
  - Hvilken vekstrate som benyttes til beregning av fremtidige kontantstrømmer i den ekstrapolerte perioden. Brukes det en vekstrate som er større enn den langsiktige gjennomsnittlige vekstraten må det begrunnes særskilt.

- Hvilken diskonteringsrente som benyttes for å beregne nåverdien av fremtidige kontantstrømmer.
- Er gjenvinnbart beløp basert på virkelig verdi fratrukket salgsutgifter skal det opplyses om hvilken verdsettelsesmetode som er benyttet til å måle virkelig verdi. Det skal også opplyses om eventuelle endringer i verdsettelsesmetode. Er virkelig verdi ikke målt i nivå 1 (notert pris for identisk enhet i aktivt marked) skal det opplyses om følgende:
  - De viktigste forutsetninger for fremtidige kontantstrømmer som ledelsen bygger på. Dette vil være de forutsetningene som gjenvinnbart beløp er mest sensitiv overfor.
  - Informasjon om ledelsens metoder for å fastsette verdier knyttet til de viktigste forutsetningene.
  - Hvilket nivå i hierarkiet etter IFRS 13 som virkelig verdi er kategorisert i.
  - Er virkelig verdi beregnet ved å neddiskontere fremtidige prognoser for kontantstrømmer skal det opplyses om perioden for prognosene, vekstraten i terminalleddet og diskonteringsrenten.
- Dersom en endring i en viktig forutsetning som er innenfor et rimelig mulighetsområdet ville ført til nedskrivning, skal det utarbeides en sensitivitetsanalyse. Det skal da opplyses om hvorvidt verdien av gjenvinnbart beløp overstiger balanseført beløp, verdien som er henført på de viktigste forutsetningene og hvor mye forutsetningene må endres før gjenvinnbart beløp blir lik balanseført beløp.

5.3 Oppsummering og presentasjon av neste kapittel

I dette kapittelet har vi sett på hvordan standarden IAS 36 behandler verdifall på eiendeler. Vi har blant annet sett på indikatorer for mulig verdifall, innregning og etterfølgende måling. Videre har vi fokusert på hvordan standarden sier man skal gå frem for å beregne bruksverdi, da vi anser dette som mest aktuelt for de private bedriftene vi har valgt i vår utredning. Til slutt har vi sett på ulike krav standarden stiller for noteopplysninger. I de neste kapitlene vil vi se på regnskap slik det utøves i praksis, når vi presenterer de to private bedriftene som utgjør våre empiriske valg.

6 Bedrift A – Solstad Offshore ASA

6.1 Innledning

I dette kapitlet presenteres litt generelt om Solstad Offshore ASA i avsnitt 6.2. Her vil vi beskrive selskapets formål og visjoner, samt gi en beskrivelse virksomheten. I avsnitt 6.3 vil vi presentere den økonomiske situasjonen til Solstad Offshore ASA ved å se på årsregnskapet for 2016. Til slutt i avsnitt 6.4 vil vi presentere hvordan og hvorfor selskapet har nedskrevet sine eiendeler. Vi vil studere regnskapspraksis til selskapet i form av årsregnskapet. Dette betyr at vi nå befinner oss på regnskapsanalysenivå 4 (regnskapspraksis) i figur 2.4.

6.2 Generelt

Solstad Offshore ASA er en norsk bedrift som opererer hovedsakelig i Europa, Brazil, Australia og Asia, med hovedkvarteret lokalisert i Skudeneshavn. Som vi ser av årsrapporten for 2016 er lønnsomhet er en sentral del av deres visjon (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 2):

Vår visjon er å drive lønnsom, integrert rederivirksomhet med avanserte skipstyper, basert på egne eller innleide skip. Selskapet tilbyr først og fremst tjenester relatert til petroleums- og vindkraftvirksomheten til havs.

Selskapet sin virksomhet består av å operere avanserte fortøy innenfor olje- og gassindustrien og mot markedet for fornybar energi. Selskapets oppdrag er i hovedsak installasjon, inspeksjon og vedlikehold av overflate og undervannsinstallasjoner. I 2016 har 15-20 skip ligget i opplag grunnet markedsutfordringer i bransjen. Flåten til Solstad Offshore ASA består av 61 skip fordelt på (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 10):

- 26 konstruksjonsservicesskip (CSV)
- 16 ankerhåndteringsskip (AHTS)
- 19 forsyningsskip (PSV)

I årsrapporten for 2016 presenterer Solstad Offshore ASA markedsituasjonen som vanskelig (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 10). De vedvarende lave oljeprisene har endret markedsutsiktene for sektoren vesentlig. Vedlikehold og investeringer i offshoremarkedet

settes på vent eller skrinlegges. Det har gitt en overkapasitet i markedet som medfører sterkt fallende dagrater og svakere utnyttelse av skip.

I 2017 ble det gjennomført en større fusjon mellom Solstad Offshore, Farstad Shipping, Deep Sea Supply og Rem Maritime som resulterte i Solstad Farstad ASA (se Solstad Offshore ASA, 2017, ss. 10-11). Vi skal se på årsregnskapet 2016 til Solstad Offshore før fusjonen. I utredningen har vi derfor ellers brukt navnet Solstad Offshore ASA.

6.3 Resultat 2016

Solstad Offshore ASA avlegger regnskapet (konsernregnskap) i henhold til den norske regnskapsloven og i samsvar med IFRS (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 23). I 2016 hadde konsernet et underskudd etter skatt på kr. 826,5 millioner mot et underskudd i 2015 på kr. 1 604,2 millioner. Som vi ser fra tabell 6.1 nedenfor ble det foretatt nedskrivninger på kr. 1 199,4 millioner i 2016 mot kr. 1 346,5 millioner i 2015.

TOTALRESULTAT

1.1 - 31.12

KONSERN (NOK 1 000)	NOTE	2016	2015
Fraktinntekter	4	2 467 574	3 546 418
Annen driftsinntekt	4,5	113 768	109 542
Sum driftsinntekter		2 581 342	3 655 959
Personalkostnader	5,6	- 992 972	- 1 395 564
Ordinære avskrivninger	8	- 367 860	- 299 908
Nedskrivning anleggsmidler	8	- 1 199 371	- 1 346 481
Avskrivning balanseført periodisk vedlikehold	8	- 108 787	- 183 157
Andre driftskostnader	5	- 728 814	- 899 675
Forsikringsoppgjør	10	16 217	67 811
Andel resultat felleskontrollert virksomhet	9	64 083	65 878
Sum driftskostnader		- 3 317 505	- 3 991 094
Driftsresultat		- 736 163	- 335 135
Andel resultat tilknyttede selskaper	9	- 2 481	- 1 021
Renteinntekt		7 400	9 909
Annen finansinntekt		1 353 186	753 078
Rentekostnad		- 526 627	- 480 426
Annen finanskostnad		- 910 516	- 1 525 590
Netto finansposter	7	- 79 037	- 1 244 050
Resultat før skattekostnad		- 815 200	- 1 579 186
Skattekostnad (-) / -inntekt	12	- 11 309	- 24 996
Årets resultat		- 826 509	- 1 604 181
Totalresultat			
Omregningsdifferanser valuta		- 119 557	302 669
Endringer i finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		- 729	- 153
Totalresultat som kan reklassifiseres i senere perioder		- 120 286	302 516
Aktuarielt tap (-)/ gevinst	6	1 066	46 949
Totalresultat som ikke kan reklassifiseres i senere perioder		1 066	46 949
Totalresultat		- 945 729	- 1 254 716

Tabell 6.1: Resultatregnskapet til Solstad Offshore ASA for 2016 (Kilde: Solstad Offshore ASA, 2017, s. 18).

Som vi har beskrevet i kapittel 3 vil man ved å bruke det dobbelte bokholderis prinsipp vise transaksjoner med lønnsomhetsvirkning både på ytelsessiden (representert med lønnsomhetsresultatregnskapskontoene, og som her kan sammenlignes med «Totalresultatet») og på betalingssiden (representert med balanseregnskapskontoene, og som her kan sammenlignes med «Balanse»). Vi har valgt å kun innta totalresultatet til Solstad Offshore ASA, fordi vi er interessert i å se hvorvidt nedskrivningen viser en lønnsomhetsvirkning i regnskapsperioden for 2016 eller ikke. For balanseregnskapet, se vedlegg 1.

6.4 Nedskrivning

Solstad Offshore har i 2016 totalt nedskrevet skip for kr. 1 199 millioner fordelt på 3 segmenter; kr. 171 millioner for PSV, kr. 511 millioner for AHTS og kr. 517 millioner for CSV (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 44). Videre skal vi beskrive hvordan selskapet har utført sin test av verdifall.

6.4.1 Nedskrivningsvurdering

Solstad Offshore ser kvartalsvis etter indikasjoner på mulig verdifall på eiendeler. I 2016 har konsernets børsverdi ligget lavere enn bokført egenkapital. Verdivurdering fra skipsmegler har også vist en fallende kurve i 2016. Offshoremarkedet har i 2016 vært svakt og konsernet har lagt flere skip i opplag. Dette er alle indikasjoner på mulig verdifall og selskapet har gjennomført nedskrivningstest i andre og fjerde kvartal. Nedskrivningstesten er gjort for alle skip hvor bokført verdi overstiger 65 % av meglerverdi. Hvert skip anses som egen kontantgenererende enhet. Gjenvinnbart beløp er funnet ved å beregne bruksverdi basert på vedtatt budsjett for 2017 og prognoser for etterfølgende perioder. De viktigste forutsetningene som ligger til grunn er forventede dagrater, kostnadsutvikling, operasjonsområder, rentenivå og markedsutvikling (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 43).

6.4.2 Diskonteringsrente

Solstad Offshore har i sin beregning brukt en diskonteringsrente på 8 %, økning fra 7,6 i 2015. Diskonteringsrente tar utgangspunkt i vektet kapitalavkastningskrav (WACC) for konsernet. Som risikofri rente har de brukt 10 års rente for statsobligasjon. De har brukt en gjennomsnittlig 5 år beta for bransjen fra S&P og Oslo Børs. Gjeldselementet baseres på risikofri rente, tillagt konsernets gjennomsnittlige margin for sikrede lån, samt premie som tilsvarer forskjellen mellom risikofri rente og bankens utlånsrenter (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 43).

6.4.3 Inntektsforutsetning

Inntekt fra skip som har faste kontrakter er basert på gjeldende kontrakter. For skip uten kontrakt og skip som har kontrakt som utløper i perioden er inntektsstrømmen basert på historiske data. Egen historikk og gjennomsnittsrater for sammenlignbare skip for de siste 7-10 årene er benyttet. I segmentene PSV og AHTS er det lagt til grunn rater ned til operasjonskostnivå i første del av perioden. Fra 2019 til 2023 legges det til grunn gradvis økning

av inntekter mot et nivå som tilsvarer gjennomsnittsratene for de foregående 7-10 år. Det legges til forutsetning at markedet normaliseres innen 2025 (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 43).

6.4.4 Inflasjonsjustering

De første årene forventer selskapet marginal eskalering av inntekter eller ingen inflasjonsjustering av inntekter de 2-3 første årene. For kostnader forventer selskapet en inflasjon på 2 % frem til 2019 og 3 % fra 2020. Det forventes lik inflasjon for inntekter fra (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 43).

6.4.5 Residualverdier

Ved estimering av residualverdi setter selskapet verdien initialt til 50 % av kostpris fratrukket forventede salgsomkostninger, og justeres i henhold til endringer i meglerverdiene. Selskapet forutsetter at meglerverdiene faller 2,5 % hvert år frem til skipet er 20 år. Selskapet forutsetter at skipene er avhendet etter 20 år i drift (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 43).

6.4.6 Sensitivitetsberegninger

Selskapet har utarbeidet en sensitivitetsanalyse som er basert på endring i de viktigste forutsetningene; diskonteringsrente, kostnadsutvikling, utnyttelsesgrad og rateforutsetning. Selskapet har beregnet at en økning i diskonteringsrente med 1-2 % ville gitt kr. 270-770 millioner i økte nedskrivninger. Hvis ratenivå eller utnyttelsesgrad nedjusteres slik at inntekten reduseres med 2-5 % ville det gitt kr. 200-600 millioner i økte nedskrivninger. For kostnadsnivået har selskapet beregnet at en økning på 1-2 % ville gitt kr. 450-1100 millioner i økte nedskrivninger (se Solstad Offshore ASA, 2017, s. 44).

6.5 Oppsummering og presentasjon av neste kapittel

Som det fremgår av presentasjonen over har selskapet innregnet nedskrivninger av eiendeler i årsregnskapet for 2016. Nedskrivningen kommer av at gjenvinnbart beløp er antatt å være lavere enn bokført verdi. Gjenvinnbart beløp er beregnet med utgangspunkt i bruksverdi, som i stor grad er preget av skjønn. Videre forteller selskapets sensitivitetsberegninger at små justeringer i input vil gi store utslag i beregnet nedskrivning.

I neste kapittel vil vi presentere neste bedrift som er Eidesvik Offshore ASA.

7 Bedrift B – Eidesvik Offshore ASA

7.1 Innledning

I dette kapitlet presenteres litt generelt om Eidesvik ASA i avsnitt 7.2. Her vil vi beskrive selskapets formål og visjoner, samt gi en beskrivelse virksomheten. I avsnitt 7.3 vil vi presentere den økonomiske situasjonen til Eidesvik Offshore ASA, ved å se på årsregnskapet for 2016. Til slutt i avsnitt 7.4 vil vi presentere hvordan Eidesvik Offshore ASA har gjennomført sin nedskrivning. Vi vil studere regnskapspraksis til selskapet i form av årsregnskapet. Dette betyr at vi nå befinner oss på regnskapsanalysenivå 4 (regnskapspraksis) i figur 2.4.

7.2 Generelt

Eidesvik Offshore ASA er et norsk selskap som opererer i hele verden, og hvor hovedkvarteret er lokalisert på Bømlo (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 29). Av selskapets visjon kan vi se at lønnsomhet er en hovedmålsetting (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 15):

Eidesvik Offshore ASA skal være en ledende «Partner in Shipping» innen offshore logistikk, seismikk og undervannsoperasjoner. Vi skal utøve godt sjømannskap og være et kraftsenter for fremtidsrettede skip- og operasjonsløsninger. Vårt hovedmål er øke og trygge selskapets langsiktige verdiskapning, og gjennom det skape grunnlag for videre vekst trygge arbeidsplasser og økte aksjeverdier. Dette søker vi å oppnå gjennom å sikre skipene så stor grad av langsiktig beskjeftigelse som mulig.

Eidesvik offshore ASA har i 2016 driftet 24 skip. Selskapets virksomhet er delt inn i de tre forretningsområdene: supply, seismikk og subsea. Ved årsskiftet hadde selskapet 479 ansatte og 150 innleide. Markedet for selskapets skip har i 2016 forverret seg. Det skyldes stor overkapasitet i de tre segmentene. Selskapet har ved slutten av 2016 fire skip i opplag (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 15).

7.3 Regnskap

Eidesvik Offshore ASA avlegger regnskapet i henhold til den norske regnskapsloven og i samsvar med IFRS. I 2016 hadde konsernet underskudd etter skatt på kr. 564,5 millioner mot

et underskudd på kr. 239,9 millioner i 2015. Som vi ser fra tabell 7.1 nedenfor ble det foretatt nedskrivninger på kr. 508,8 millioner i 2016 mot kr. 290 millioner i 2015.

KONSOLIDERT RESULTATREGNSKAP			
(NOK 1 000)			
	Note	1.1-31.12 2016	1.1-31.12 2015
Fraktinntekter		748 800	1 123 931
Andre inntekter	5	35 306	115 005
Sum driftsinntekter	4	784 106	1 238 936
Personalkostnader	11	235 791	314 154
Andre driftskostnader	6	133 031	154 496
Sum driftskostnader		368 822	468 650
Driftsresultat før avskrivninger		415 284	770 286
Ordinære avskrivninger	12	292 459	322 106
Nedskrivning av varige driftsmidler	12	508 819	290 000
Driftsresultat før resultat fra felles kontrollert virksomhet		-385 994	158 181
Resultat fra felles kontrollert virksomhet	7	-80 284	77 017
Driftsresultat		-466 278	235 198
Finansinntekter	8	3 742	4 610
Finanskostnader	8	-148 672	-167 585
Verdiendring derivater	8	0	20 913
Netto agio -disagio	8	45 968	-329 211
Netto finansresultat		-98 962	-471 274
Resultat før skattekostnad		-565 241	-236 076
Skattekostnad	9	721	-3 816
Arsresultat		-564 519	-239 892
Tilordnet Arsresultat:			
Årets resultat som tilfaller morselskapets aksjonærer		-553 001	-196 914
Ikke - kontrollerende eierinteresser		-11 518	-42 978
Arsresultat		-564 519	-239 892

Tabell 7.1: Resultatregnskapet til Eidesvik Offshore ASA for 2016 (Kilde: Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 23).

Av samme grunn som for Solstad Offshore ASA (se kapittel 6), har vi her kun tatt inn resultatregnskap til Eidesvik Offshore ASA for 2016. For balanseregnskapet, se vedlegg 2.

7.4 Nedskrivning

Eidesvik Offshore ASA har i 2016 nedskrevet skip for kr. 508,8 millioner mot kr. 290,0 millioner i 2015. Nedskrivningen er fordelt på 8 supply skip og ett subsea skip. Videre skal vi beskrive hvordan selskapet har utført sin test av verdifall (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 44).

7.4.1 Nedskrivningsvurdering

Eidesvik Offshore ASA velger å gjennomføre nedskrivningstest på individuelle kontantgenererende enheter, som for selskapet er det enkelte skip. Selskapet har i 2016 identifisert følgende nedskrivningsindikatorer:

- Markedsituasjonen pr 31.12.2016 var fallende rater
- Økende antall skip i opplag
- Fallende børskurs er det klare indikatorer

Selskapet har basert nedskrivningstesten på bruksverdi, og i sin bruksverdiberegning lagt til grunn svake markedsutsikter for alle tre segmenter på kort og mellomlang sikt. Det forutsettes svake rater og opplag de neste fire årene før inntjeningen beveger seg tilbake til historiske nivå (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 44).

7.4.2 Diskonteringsrente

Eidesvik Offshore har i sin beregning av bruksverdi brukt en diskonteringsrente på 7,9 % ut ifra et veid gjennomsnitt basert på området 7,5-8,1 %. Diskonteringsrenten på sin side er utledet fra kapitalavkastningskravet (WACC). Kapitalstrukturen i kapitalavkastningskravet baserer seg på antatt kapitalstruktur i sammenlignbare selskaper med tilsvarende eiendeler i en normal situasjon. Egenkapitalkostnaden er basert på forventet avkastningskrav for selskapets investorer. Gjeldskostnaden er basert på vilkår i låneavtale inngått i 2016. Den ligger marginalt over selskapets vektete gjennomsnitt for all rentebærende gjeld når obligasjonsgjeld også er inkludert. Beta som legges til grunn evalueres årlig på grunnlag av offisielt tilgjengelig

markedsdata fra sammenlignbare selskaper og hovedindeksen på Oslo Børs (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 44).

7.4.3 Fremtidige kontantstrømmer og kapitalkrav

Fremtidige kontantstrømmer er estimert ut ifra estimert brukstid som kan overstige 5 år. I estimering av fremtidige kontantstrømmer har selskapet noen viktige elementer som langsiktig inflasjonsrate, kontraktssituasjon (ordrerreserven), utnyttelsesgrad, ordinære driftskostnader, periodisk vedlikehold, fraktrater og valutakurser (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 44).

7.4.4 Sensitivitetsberegninger

Selskapet har utarbeidet en sensitivitetsberegning for å synliggjøre usikkerheten i beregningene. Selskapet har beregnet at dersom flåtens inntekter eller utnyttelsesgrad reduseres med 5 % ville nedskrevet beløp økt med kr. 147 millioner. Ved en økning på 5 % i flåtens inntekter eller utnyttelsesgrad ville nedskrevet beløp blitt redusert med kr. 110 millioner. Selskapet har beregnet at hvis diskonteringsrenten (WACC) hadde vært 1 % høyere ville nedskrevet beløp økt med kr. 96 millioner. En reduksjon på 1 % i diskonteringsrenten ville ført til at nedskrivningen ble redusert med kr. 110 millioner (se Eidesvik Offshore ASA, 2017, s. 45).

7.5 Oppsummering og presentasjon av neste kapittel

Vi ser at også Eidesvik Offshore ASA har innregnet betydelige nedskrivninger av sine eiendeler i årsregnskapet for 2016. Tilsvarende som for Solstad Offshore ASA kommer nedskrivningen av at gjenvinnbart beløp er antatt å være lavere enn bokført verdi. Gjenvinnbart beløp er beregnet med utgangspunkt i bruksverdi, som i stor grad er preget av skjønn. Videre forteller selskapets sensitivitetsberegninger at små justeringer i input vil gi store utslag i beregnet nedskrivning.

I neste kapittel vil vi, basert på den informasjonen vi har presentert i hhv. kapittel 6 og 7, gjøre en teoretisk og empirisk analyse av selskapenes årsregnskaper.

8 Analyse

8.1 Innledning

I de foregående kapitlene i denne masterutredningen har vi, ved hjelp av teori og empiri, dannet grunnlaget for analysen i dette kapitlet. I avsnitt 8.2 vil vi gjøre en kort teoretisk analyse hvor hensikten er å kunne gi en anbefaling om hvilken regnskapsmetode Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA bør benytte for å gi et mest mulig rettviseende bilde av de grunnleggende aktivitetene i og formålet til bedriftene. Videre i avsnitt 8.3 vil vi gjennomføre en empirisk analyse hvor vi ser på hvordan og hvorfor bedriftene har innregnet verdifall på eiendeler i sine regnskaper, og sammenstille dette mot regnskapsteori og gjeldende regnskapsnormer.

8.2 Teoretisk analyse

I den teoretiske delen av masterutredningen (se kapittel 3) har vi gjennomgått den grunnleggende teorien som ligger bak regnskapet til private bedrifter med lønnsomhetsformål. Regnskapet er en viktig informasjonskilde for å kunne vurdere bedriftenes lønnsomhet, og bør derfor være en gjengivelse av de markedsmessige byttetransaksjonene som skaper denne lønnsomheten. På den måten vil man kunne oppfylle regnskapets kontroll- og beslutningsformål. Som vi kom frem til bør slike bedrifter avlegge lønnsomhetsregnskap, hvor inntekter og utgifter periodiseres med hensyn til hvilken periode de markedsmessige byttetransaksjonene har lønnsomhetsvirkning.

I kapittel 6 og 7 presenterte vi to private bedrifter, Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA. Der kom vi frem til at begge bedriftene har lønnsomhet som målsetting. Det impliserer samtidig at de ønsker å formidle informasjon om bedriftenes lønnsomhet til brukerne. Med dette som bakgrunn vil vi anbefale bedriftene å avlegge lønnsomhetsregnskap, fordi lønnsomhetsregnskapet antas å gi et rettviseende bilde av den økonomiske situasjonen for denne typen organisasjoner.

8.3 Empirisk analyse

Som casesubjekter i vår masterutredning valgte vi Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA. Begge selskapene har i 2016 innregnet betydelige nedskrivninger av sine skip i regnskapene sine. Ettersom de er notert på Oslo Børs, kunne vi i tillegg gå ut fra at de avlegger

årsregnskap i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards (IFRS). Dette var viktige kriterier i våre empiriske valg (se avsnitt 2.6).

Som kilde i denne analysen har vi i hovedsak benyttet selskapenes årsregnskap for 2016 inkludert noter. Årsregnskapene, som inngår i selskapenes årsrapport, er studert i henholdsvis kapittel 6 og 7. Resultatet av studien danner det empiriske grunnlaget i denne analysen.

Formålet med vår masterutredning var blant annet å se praksis knyttet til problemstillingen verdifall på eiendeler opp mot regnskapsteorien og gjeldende regnskapsnormer for private bedrifter. I de neste avsnittene skal vi gjennomgå etterlevelse av den norske regnskapsloven og IFRS-rammeverket.

8.3.1 Etterlevelse av gjeldende regnskapsnormer

Ettersom selskapene er notert på Oslo Børs faller de inn under unntaksregelen i regnskapsloven (se avsnitt 5.1) og skal derfor avlegge årsregnskap etter IFRS. Det impliserer at problemstillingen rundt verdifall på eiendeler skal løses med utgangspunkt i IAS 36 (se gjennomgang i avsnitt 5.2).

8.3.1.1 Indikasjon på mulig verdifall

Som nevnt i avsnitt 5.2.3 skal et selskap ved slutten av hver rapporteringsperiode vurdere om det finnes indikasjon på at en eiendel har falt i verdi. Selskapene skal som et minimum vurdere indikatorene vi har listet opp i tabell 5.2.

Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA har lagt følgende indikatorer til grunn for nedskrivning:

Solstad Offshore ASA (se avsnitt 6.4.1)	Eidesvik Offshore ASA (se avsnitt 7.4.1)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Verdivurdering fra skipsmegler har vist fallende kurve ➤ Offshoremarkedet har vært svakt ➤ Selskapet har lagt flere skip i opplag	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fallende rater i markedet ➤ Økende antall skip i opplag ➤ Fallende børskurs

Tabell 8.1: Indikatorer for nedskrivning.

Begge selskapene har identifisert eksterne indikatorer på mulig verdifall. Økende antall skip i opplag og fallende rater i markedet vil naturligvis medføre betydelig lavere inntjening for selskapene. Videre opplever Eidesvik Offshore ASA fallende børskurs, og Solstad Offshore ASA nevner verdivurdering fra skipsmegler med fallende kurve. Slik vi ser det er de indentifisere indikatorene i samsvar med IAS 36 og tilstrekkelige for å gjennomføre en nedskrivningstest.

8.3.1.2 Vurderingsenhet

IAS 36 sier at man skal beregne gjenvinnbart beløp for den enkelte eiendel dersom den genererer selvstendige kontantstrømmer. Hvis ikke skal man beregne gjenvinnbart beløp for nærmeste KGE. Hovedkravet for en KGE er at den genererer uavhengige kontantstrømmer (se avsnitt 5.2.4).

Både Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA har valgt å gjennomføre nedskrivningstest på KGE nivå, hvor KGE er definert som det enkelte skip (se hhv. avsnitt 6.4.1 og 7.4.1). Fra informasjonen i årsregnskapene gjør selskapene en vurdering om fortsatt bruk og avhending for det enkelte skip, slik at vi anser at hvert enkelt skip genererer selvstendige kontantstrømmer. Vi antar altså at når et skip legges i opplag påvirker det ikke kontantstrømmen til de aktive skipene. Hadde for eksempel selskapene i stedet valgt kategorier av skip som nærmeste KGE ville det vært i brudd med standarden, da det må antas at dette ikke kan regnes som det laveste nivå av uavhengige kontantstrømmer. Et skip består også av flere deler som skrog, motor og overbygning som er satt sammen. De ulike delene genererer ikke selvstendige kontantstrømmer slik at et skip anses som det laveste nivået. Selskapene har indentifisert samme type KGE og etter vår vurdering er dette i samsvar med IAS 36.

8.3.1.3 Innregning og måling av verdifall

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Er gjenvinnbart beløp lavere en balanseført beløp skal beregnede verditapet innregnes i resultatet umiddelbart (se avsnitt 5.2.6).

Solstad Offshore ASA har funnet gjenvinnbart beløp ved å beregne bruksverdi, og for 2016 har selskapet beregnet et verditap på kr. 1 199 millioner. Tapet på kr. 1 199 millioner er innregnet i resultat for 2016 (se avsnitt 6.3 og 6.4).

Eidesvik Offshore ASA har også funnet gjenvinnbart beløp ved å beregne bruksverdi. For 2016 har selskapet beregnet et tap på kr. 508,8 millioner, noe som er innregnet i resultatet for 2016 med samme beløp (se avsnitt 7.3 og 7.4).

Vi ser at begge selskapene har gjennomført innregning og måling av verdifall på samme måte, og at dette er gjort i samsvar med IAS 36. Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA har begge funnet gjenvinnbart beløp ved å beregne bruksverdi. Vi vil videre analysere hvordan selskapene har beregnet bruksverdien, og sammenligne selskapene mot hverandre og opp mot IAS 36. Virkelig verdi fratrukket salgsgifter blir følgelig ikke analysert.

8.3.1.4 Fremtidige kontantstrømmer

En viktig del av beregning av bruksverdi er å fastsette de fremtidige kontantstrømmene for eiendelen eller nærmeste KGE. IAS 36 har som beskrevet i avsnitt 5.2.8.1 en rekke krav til hvordan selskapene skal gå frem for å måle fremtidige kontantstrømmer. Noen av de viktigste kravene i standarden er at kontantstrømmene skal bygge på rimelige og dokumenterbare forutsetninger, baseres på siste prognoser/budsjetter som er godkjent av ledelsen og maksimalt omfatter en periode på fem år. Det er kontantstrømmer for eiendelen/KGE i sin nåværende tilstand som skal legges til grunn.

Solstad Offshore ASA forteller i noten lite om hvordan de estimerer fremtidige kontantstrømmer. De forteller at bruksverdi er beregnet basert på vedtatt budsjett for 2017 og prognoser for etterfølgende perioder. De viktigste forutsetningene som legges til grunn er forventede dagrater, kostnadsutvikling, operasjonsområdet, rentenivå og markedsutvikling (se avsnitt 6.4.1). Inntekt fra skip under kontrakt er basert på gjeldende kontrakt mens skip uten kontrakt er basert på historiske data (se avsnitt 6.4.3).

For Eidesvik Offshore ASA er fremtidig kontantstrømmer estimert ut i fra estimert bruksverdi som kan overstige 5 år. De viktigste forutsetningene selskapet legger til grunn er inflasjonsrate, kontraktssituasjon, utnyttelsesgrad, ordinære driftskostnader, periodisk vedlikehold, fraktrater og valutakurser (se avsnitt 7.4.3).

Begge selskapene gir lite informasjon om de fremtidige kontantstrømmene. De oppgir ulike forutsetninger som kontantstrømmene baseres på, som vi anser som rimelige med hensyn til

kravene i IAS 36. Solstad Offshore ASA oppgir at beregningen av bruksverdi bygger på vedtatte budsjetter for 2017 og prognoser for perioden etter. Vi har ingen opplysninger om prognosene er godkjent av ledelsen. For Eidesvik Offshore ASA har vi ingen informasjon om selskapet har brukt budsjetter/prognoser som er godkjent av ledelsen. Eidesvik Offshore ASA legger til estimert bruksverdi som kan overstige fem år. Dette er i strid med hovedregelen i IAS 36 og vi har ikke tilstrekkelig informasjon om de tilfredsstillende unntak. Solstad Offshore ASA opplyser ingenting om hvor lang tidshorisont de har på sine prognoser. Det er vanskelig å vurdere om de fremtidige kontantstrømmene til selskapene inneholder inntekter eller kostnader som ikke skal være med, og ut ifra den begrensede informasjonen vi har er det vanskelig å konkludere med hvorvidt selskapene tilfredsstillende kravene i IAS 36 for estimering av fremtidige kontantstrømmer. I en videre studie kunne det være interessant å gå detaljert inn i hvordan selskaper har estimert fremtidige kontantstrømmer. Dette faller imidlertid utenfor vår avgrensning i masterutredningen, og vil ikke bli fulgt videre.

8.3.1.5 Diskonteringsrente

Diskonteringsrenten brukes til å finne nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene. Å finne riktig diskonteringsrente er vanskelig og innebærer mye skjønn. IAS 36 har noen krav til diskonteringsrenten. Den skal blant annet være før skatt og det skal være en sammenheng mellom tidshorisonten på diskonteringsrenten og de fremtidige kontantstrømmer. De fleste selskaper bruker WACC for å finne diskonteringsrenten (se avsnitt 5.2.8.2). Den vanskeligste delen av WACC-beregningen er å beregne egenkapitalavkastningskravet. I praksis er det kapitalverdimodellen CAPM som er mest brukt. I CAPM modellen er det flere variabler som baserer seg på skjønn som blant annet valg av risikofri rente. Andre viktige faktorer er markedsavkastning og selskapets egenkapitalbeta (se avsnitt 5.2.8.3).

Solstad Offshore ASA har for 2016 brukt en diskonteringsrente på 8,0 %. Diskonteringsrenten er beregnet med utgangspunktet i WACC for konsernet. I sin beregning har de brukt 10 års rente for statsobligasjon som risikofri rente. Selskapets beta er en gjennomsnittlig 5 års beta for bransjen fra S&P og Oslo Børs. Gjeldselementet baseres på risikofri rente tillagt margin for sikre lån og en premie tilsvarende forskjellen mellom risikofri rente og bankers utlånsrente (se avsnitt 6.4.2).

Eidesvik Offshore ASA har for 2016 brukt en diskonteringsrente på 7,9 %. Renten er utledet fra et veid gjennomsnitt basert på området 7,5–8,1 %. Diskonteringsrenten er beregnet med utgangspunkt i WACC. Selskapets beta er hentet fra sammenlignbare selskaper og hovedindeksen på Oslo Børs. Gjeldskostnaden er basert på inngåtte vilkår i låneavtaler for 2016 (se avsnitt 7.4.2).

Som vi ser har begge selskaper benyttet WACC som metode for å beregne diskonteringsrenten. Det er i samsvar både med IAS 36 og praksis. Selskapets diskonteringsrenter er svært like, kun 0,1 % i forskjell. Det kan tyde på at renten er rimelig siden de opererer innenfor samme sektor. I en videre studie kunne det være aktuelt å sammenligne diskonteringsrenten mellom flere selskaper innenfor samme sektor både nasjonalt og internasjonalt, for å se om det forekommer forskjeller og i så tilfelle hvorfor. Begge selskaper gir få konkrete opplysninger om de ulike inputene i WACC og det er derfor ikke mulig for oss å etterprøve beregningene basert på den informasjonen som fremgår av selskapenes årsregnskap med noter. Blant annet gir ingen av selskapene opplysninger om hvorvidt diskonteringsrenten er før eller etter skatt. Vi har derfor ikke tilstrekkelig informasjon til å konkludere hvorvidt beregningene av diskonteringsrenten er gjort i samsvar med IAS 36.

8.3.1.6 Noteopplysninger

IAS 36 inneholder en omfattende liste med krav til selskaper om hva som skal opplyses om i note. Notekravene kan deles inn i to: 1) når det foreligger nedskrivning, og 2) den årlige verdifalltesten av immaterielle eiendeler med ubestemt levetid (se avsnitt 5.2.8.5). Ingen av selskapene har KGE med goodwill slik at det kun er kravene til punkt 1 som er aktuelle. Vi har i avsnitt 5.2.8.5.1 beskrevet de ulike notekravene som IAS 36 stiller når det foreligger nedskrivning. Det skal blant annet opplyses om hva som førte til verdifall, hvor stort verditapet er, beskrivelse av nærmeste KGE og hvilken metode er brukt for å beregne gjenvinnbart beløp.

Vi har gjennomgått noteopplysninger for Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA og vi har ikke avdekket noen avvik fra kravene i IAS 36. Begge selskapene oppfylder de objektive kravene i standarden. Begge selskaper har gitt opplysninger utover det standarden krever. De har blant annet oppgitt opplysninger om forutsetninger for beregning av bruksverdi og oppgitt en sensitivitets analyse.

8.3.1.7 Oppsummering

Gjennom vår empiriske analyse av selskapenes etterlevelse av gjeldende regnskapsnormer har vi ikke identifisert noen avvik. Som nevnt har vi imidlertid ved enkelte tilfeller ikke fått tilstrekkelig informasjon gjennom årsregnskapet, til å konkludere om hvorvidt alle kravene i IAS 36 er fulgt. Videre ser vi at det store likhetstrekk selskapenes regnskapspraksis på området. Gjennomgangen av selskapenes handlinger knyttet til problemstillingen verdifall på eiendeler forteller oss at de legger ned betydelige ressurser for å etterleve standarden. Samtidig forteller det oss noe om hvor lojal selskapene er overfor standardsetterne. Dette danner et viktig bakteppe for vår konklusjon i neste kapittel.

8.3.2 Etterlevelse av regnskapsteorien

Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA er private bedrifter med lønnsomhetsformål, og bør følgelig avlegge lønnsomhetsregnskap (se avsnitt 8.2) som viser lønnsomhetsvirkningene av markedsmessige byttetransaksjoner.

Som tidligere nevnt rapporterer ledelsen til eierne (og andre regnskapsbrukere) i form av regnskap, med den hensikt at eierne skal kunne kontrollere ledelsens utnyttelse av bedriftens ressurser. Når man innregner en nedskrivning i lønnsomhetsregnskapet som følge av en verdifall på eiendeler vil det påvirke lønnsomhetsresultatet, både i det året nedskrivningen innregnes og i etterfølgende regnskapsperioder (se talleksempel i avsnitt 4.3). Når verdifallet oppstår som følge av eksterne forhold er det problematisk, blant annet fordi slike forhold er utenfor ledelsens kontroll. Videre forteller det ikke nødvendigvis noe om bruken av eiendelen eller forventet levetid er endret. Dersom årsaken utelukkende skyldes eksterne forhold, og man planlegger å bruke eiendelen som før, vil en nedskrivning kun være en bokføringstransaksjon som er løsrevet fra de markedsmessige byttetransaksjonene. Slike transaksjoner vil kunne gi unødvendig støy i den rapporten (altså regnskapet) ledelsen avgir til eierne og øvrige regnskapsbrukere. Dette fordi man da blander sammen ulike typer informasjon. I så måte vil en nedskrivning kunne undergrave regnskapets to normative formål, kontrollformålet og beslutningsformålet. Eller sagt med andre ord, det vil kunne bryte med den grunnleggende regnskapsteorien for private bedrifter med lønnsomhetsformål.

8.3.2.1 Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA

Det som er interessant å se er at bakgrunnen for nedskrivningen til verken Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA har skjedd som følge av skade, nedsatt funksjon på skipene, bruksendring eller forventet levetid, men pga. ytre omstendigheter i markedet som f.eks. fall i børskurs og fallende kurve i verdivurdering fra skipsmegler. Slike omstendigheter vil ikke ledelsen i selskapene ha noen mulighet til å påvirke, og dermed vil en slik praksis bryte med kontrollformålet (se avsnitt 1.1.1).

Videre i avsnitt 1.1.1 så vi at det for beslutningstakerne er viktig at regnskapet gir sikkerhet eller reduserer usikkerhet mht. allokering av ressurser til bedriftene og hvordan ressursene utnyttes. Ressursutnyttelsen for private bedrifter med lønnsomhetsformål er tett knyttet til de markedsmessige byttransaksjonene (varekretsløpet). Lønnsomhetsregnskapet består av inntekter (definert som krav på innbetaling) og utgifter (definert som forpliktelse til utbetaling), som periodiseres mht. hvilken regnskapsperiode lønnsomhetsvirkningen oppstår (se avsnitt 3.2). Transaksjoner som faller utenfor denne definisjonen vil derfor være rene bokføringstransaksjoner, noe som skaper støy i den informasjonen regnskapet skal formidle til regnskapsbrukerne. Etter det vi har lest i årsregnskapene til selskapene er ikke nedskrivningen knyttet til verken kjøp eller salg, og bryter dermed med beslutningsformålet. At det i notene (se avsnitt 6.4.6 og 7.4.4) er presisert en betydelig usikkerhet knyttet til estimatene og hvor små endringer i forutsetningene ville gitt store utslag i verdi, er med på å underbygge denne vurderingen.

8.3.2.2 Oppsummering

Som vi har sett i det foregående avsnittet er ikke regnskapets normative formål overholdt ved innregning av nedskrivning i selskapenes regnskaper. Konsekvensen er at man i den enkelte regnskapsperiode vil forskyve lønnsomhetsvirkningen av selskapets investeringsutgifter, noe som vil skape støy i den informasjonen man ønsker å formidle til regnskapsbrukerne. Når vi samtidig ser at praksis samsvarer med gjeldende regnskapsnormer, men ikke regnskapsteorien, impliserer det at også de gjeldende regnskapsnormene bryter med regnskapsteorien.

Vår analyse tar utgangspunkt i årsregnskapet for 2016. Her kunne det vært interessant å gjøre en videre studie hvor man fulgte en bedrifts behandling av en investeringsutgift over hele investeringens levetid. På den måten kunne man sett hvorvidt ev. nedskrivninger og

etterfølgende reverseringer samsvarer med den underliggende lønnsomheten i bedriften. En slik studie faller imidlertid utenfor vår avgrensning i oppgaven. Vi vil likevel oppfordre andre til å følge dette sporet dersom de finner det interessant.

8.4 Oppsummering og presentasjon av neste kapittel

I dette kapitlet har vi gjennomført en teoretisk analyse hvor vi har gjort en vurdering av hvilken form for regnskap de to bedriftene bør avlegge. Det vil med andre ord si, hvordan man i praksis bør utøve regnskapsføringen med utgangspunkt i regnskapsteorien for private bedrifter med lønnsomhetsformål. Videre har vi gjort en empirisk analyse hvor vi har sett på hvordan og hvorfor selskapene har innregnet nedskrivninger av eiendeler i regnskapet, sett i lys av gjeldende regnskapsnormer og regnskapsteori. Analysen danner et viktig bakteppe for de anbefalinger vi vil komme med i neste kapittel.

9 Konklusjon

9.1 Konklusjon

I analysen i kapittel 8 har vi sett at de to private bedriftene Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA i stor grad etterlever den gjeldende regnskapsnormen IAS 36 verdifall på eiendeler. Vi ser også store likheter mellom selskapene med hensyn til vurderinger som er gjort og forutsetninger som er tatt knyttet til problemstillingen verdifall på eiendeler. Vårt inntrykk er at Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA legger ned betydelig ressurser å etterleve standarden, og at de med bakgrunn i den informasjonen vi kunne finne i deres årsregnskapet etterlever standarden IAS 36.

I begge selskapene skyldes nedskrivningen ytre omstendigheter som ligger utenfor ledelsens kontroll. Nedskrivningen i selskapene har ikke utgangspunkt i markedsmessige byttetransaksjoner hvor det er en pengemessig virkning, men er derimot rene bokføringstransaksjoner. Når nedskrivningen imidlertid bokføres gir man et inntrykk av at det har forekommet en transaksjon med negativ lønnsomhetsvirkning. Dette til tross for at det ikke har skjedd noen endringer i de underliggende aktivitetene i selskapet. Vi mener denne nedskrivningen er lite informativ og skaper støy i selskapenes regnskaper. Dermed bryter man mot regnskapets normative formål, og dermed også regnskapsteorien for private bedrifter med lønnsomhetsformål. Vi mener det ville vært mer i samsvar med regnskapsteorien å ikke innregne denne typen transaksjoner i regnskapet, men f.eks. opplyse om den i notene. Det vil gitt mindre støy for brukeren av regnskapet og gjøre det enklere å vurdere lønnsomheten til selskapene.

9.2 Forslag til videre utvikling av regnskapsnormer

Selv om en innregning av verdifall på eiendeler i regnskapet bryter med regnskapsteorien, kan det likevel være relevant informasjon for regnskapsbrukerne. Som et alternativ til å innregne verdifallet i regnskapet, kan man f.eks. utarbeide en egen resultatoppstilling som inkluderer nedskrivningen. Et annet alternativ kan være å kun gi opplysninger om mulig verdifall på eiendeler i notene. På denne måten ville man unngått å forstyrre den markedsmessige linken i regnskapet, og dermed være mer i samsvar med regnskapets normative formål. Vi vil derfor anbefale lovgiver og standardsettere å ta bort kravet om innregning av verdifall på eiendeler i

regnskapet, og i stedet se på alternative rapporteringsmåter. Dette vil kunne bidra til at regnskapsnormene i større grad samsvarer med regnskapsteorien.

9.3 Forslag til videre studier

I denne utredningen har vi gjennom en casestudie av Solstad Offshore ASA og Eidesvik Offshore ASA sett hvordan de har behandlet problemstillingen verdifall på eiendeler i sine regnskap og sammenstilt dette med den grunnleggende private regnskapsteorien og gjeldende regnskapsnormer. Det neste steget kan være å gjøre en casestudie hvor man ser på alternative rapporteringsmåter knyttet til problemstillingen verdifall på eiendeler. Her kan man omarbeide regnskapene til private bedrifter slik at man tar bort effekten av nedskrivningene i regnskapet, og i stedet viser dette i en separat rapport. Formålet vil da være å se om det øker informasjonsnyttene til regnskapsbrukerne.

Et annet forslag til videre studie kan være å gå detaljert inn å se på hvordan private bedrifter beregner fremtidige kontantstrømmer og diskonteringsrenten. Her er det mye skjønn involvert og det ville vært interessant å sett om deres beregninger er i samsvar med standarden. I en slik studie kunne man vurdert å benytte systemsynsmåten, ved at man fikk delta i bedriftenes interne prosesser. Da kunne man samtidig sett hvilken betydning bedriftenes interne prosesser har for regnskapet.

Et tredje alternativ til videre studier kan være å intervju ulike regnskapsbrukere (aktørsynsmåten) for å se hvordan de oppfatter informasjonen om verdifall på eiendeler i regnskapet etter gjeldende regnskapsnormer. Man kunne også vært interessant å gjøre en spørreundersøkelse hvor man basert på et utvalg kunne kommet med en statistisk generalisering av regnskapsbrukernes oppfatnings av gjeldende regnskapsnormer på dette området.

Litteraturliste

- Beyersdorff, M. (2016). *International GAAP 2016 : generally accepted accounting practice under International Financial Reporting Standards* (Volume 1). Chicester: EY/Wiley.
- Booth, B. (2003). The Conceptual Framework as a Coherent System for the Development of Accounting Standards. *Abacus*, 39(3), 310-324. doi: 10.1111/j.1467-6281.2003.00135.x
- Eidesvik Offshore ASA (2017) *Årsrapport 2016*
- Elliott, B. & Elliott, J. (2008). *Financial accounting and reporting* (12 utg.): Pearson Education.
- Ernst & Young (2012). *IFRS : håndboken 2012*. Artikkel: *Nedskrivninger (IAS 36) – en praktisk innføring* av Ørjan Agdesteen, ss. 120-165. Oslo: Ernst & Young.
- IAS 36, hentet fra Myrbakken, E. & Haakanes, S. (2015)
- IFRS 13, hentet fra Myrbakken, E. & Haakanes, S. (2015)
- International Accounting Standards Board, (2010). *The Conceptual Framework for Financial Reporting*. London: IFRS Foundation.
- Kvifte, S. S. (2014). *IFRS i Norge : bransje- og temaartikler* (7. utg. utg.). Oslo: Ernst & Young.
- Kvifte, S. S. & Johnsen, A. (2008). *Konseptuelle rammeverk for regnskap* (2. utg. utg.). Oslo/Stavanger: Fagbokforlaget.
- Mellemvik, F., Monsen, N. & Olson, O. (1988). Functions of accounting — a discussion. *Scandinavian Journal of Management*, 4(3), 101-119. doi: [https://doi.org/10.1016/0956-5221\(88\)90003-6](https://doi.org/10.1016/0956-5221(88)90003-6)
- Monsen, N. (1987). *Behandling av anleggsmidler og avskrivninger i kommunale regnskaper*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Monsen, N. (2017). *Forretningsregnskap og kameralregnskap: En sammenligning med henblikk på bruk i offentlig sektor* (Vol. 11). Bergen: Norges Handelshøyskole, Insittutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap.
- Monsen, N. (2018). Regnskap for offentlig forvaltning: Empirisk og teoretisk diskusjon. *Kommunal økonomi*, Februar 2018, 8-20.
- Myrbakken, E. & Haakanes, S. (2015). *IFRS på norsk : forskrift om internasjonale regnskapsstandarder* (6. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- NOU 2015:10. (2015). Lov om regnskapsplikt. Oslo: Finansdepartementet.

Oslo Børs, hentet fra <<https://www.oslobors.no/markedsaktivitet/#/list/shares/quotelist/ose/10/all/false>> [Lest 13. mars 2018]

Solstad Offshore ASA, (2017) *Årsrapport 2016*

Yin, R. K. (2014). *Case study research : design and methods* (5th ed. utg.). Los Angeles, Calif: SAGE.

Vedlegg 1

Solstad Offshore ASA – resultat, balanse og note

(Kilde: Solstad Offshore ASA, 2017)

ÅRSRAPPORT 2016 ► SOLSTAD OFFSHORE ASA			
TOTALRESULTAT			
1.1 - 31.12			
<hr/>			
KONSERN (NOK 1 000)	NOTE	2016	2015
Fraktinntekter	4	2 467 574	3 546 418
Annen driftsinntekt	4,5	113 768	109 542
Sum driftsinntekter		2 581 342	3 655 959
Personalkostnader	5,6	- 992 972	- 1 395 564
Ordinære avskrivninger	8	- 367 860	- 299 908
Nedskrivning anleggsmidler	8	- 1 199 371	- 1 346 481
Avskrivning balanseført periodisk vedlikehold	8	- 108 787	- 183 157
Andre driftskostnader	5	- 728 814	- 899 675
Forsikringsoppgjør	10	16 217	67 811
Andel resultat felleskontrollert virksomhet	9	64 083	65 878
Sum driftskostnader		- 3 317 505	- 3 991 094
Driftsresultat		- 736 163	- 335 135
Andel resultat tilknyttede selskaper	9	- 2 481	- 1 021
Renteinntekt		7 400	9 909
Annen finansinntekt		1 353 186	753 078
Rentekostnad		- 526 627	- 480 426
Annen finanskostnad		- 910 516	- 1 525 590
Netto finansposter	7	- 79 037	- 1 244 050
Resultat før skattekostnad		- 815 200	- 1 579 186
Skattekostnad (-) / -inntekt	12	- 11 309	- 24 996
Årets resultat		- 826 509	- 1 604 181
Totalresultat			
Omrregningsdifferanser valuta		- 119 557	302 669
Endringer i finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		- 729	- 153
Totalresultat som kan reklassifiseres i senere perioder		- 120 286	302 516
Aktuarielt tap (-) / gevinst	6	1 066	46 949
Totalresultat som ikke kan reklassifiseres i senere perioder		1 066	46 949
Totalresultat		- 945 729	- 1 254 716
Resultat henført til:			
Minoritetsandel		39 044	- 23 074
Majoritetsandel		- 865 554	- 1 581 108
Totalresultat henført til:			
Minoritetsandel		39 044	- 23 074
Majoritetsandel		- 984 773	- 1 231 642
Resultat resultat pr. aksje	14	-18,92	-41,38

BALANSE

KONSERN (NOK 1 000)	NOTE	31.12.16	31.12.15
EIENDELER			
Langsiktige eiendeler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	12	41 154	37 987
Sum immaterielle eiendeler		41 154	37 987
Anleggsmidler			
Skip og skip under bygging	2,8	18 046 030	13 466 610
Balanseført periodisk vedlikehold	8	394 788	270 661
Andre driftsmidler	8	34 921	28 242
Sum anleggsmidler		18 475 738	13 765 513
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i felleskontrollert virksomhet	9	408 809	344 032
Lån til tilknyttet selskap/ felleskontrollert virksomhet	15	0	14 852
Investeringer i tilknyttet selskap	9	301 889	42 302
Investeringer i aksjer og andeler	9	3 192	2 991
Andre finansielle anleggsmidler	3	1 871	2 250
Andre langsiktige fordringer	19	84 094	1 945
Sum finansielle anleggsmidler		799 854	408 373
Sum langsiktige eiendeler		19 316 747	14 211 873
Kortsiktige eiendeler			
Beholdninger	21	73 120	57 026
Fordringer			
Kundefordringer	20	570 676	635 073
Andre kortsiktige fordringer	20	370 031	282 804
Sum fordringer		940 707	917 877
Investeringer			
Aksjer tilgjengelig for salg	9	10 188	229
Bankinnskudd og kontantekvivalenter	16	1 750 450	1 025 066
Sum kortsiktige eiendeler		2 774 464	2 000 199
Eiendeler holdt for salg	8	193 673	24 112
SUM EIENDELER		22 284 884	16 236 183

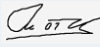
BALANSE

KONSERN (NOK 1 000)	NOTE	31.12.16	31.12.15
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital (88.686.821 á 2,-)	13	177 374	77 375
Egne aksjer	13	- 251	- 850
Annen innskutt egenkapital		111 648	111 648
Overkurs		2 165 293	1 654 186
Sum innskutt egenkapital		2 454 064	1 842 359
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		1 064 868	1 940 140
Sum opptjent egenkapital		1 064 868	1 940 140
Minoritetsinteresser		- 63 205	- 114 924
Sum egenkapital		3 455 727	3 667 575
Gjeld			
Avsetning for langsiktige forpliktelser			
Utsatt inntekt	24	193 730	9 136
Pensjonsforpliktelser	6	63 490	50 672
Andre finansielle forpliktelser	3	77 260	94 603
Sum avsetning for langsiktige forpliktelser		334 481	154 411
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	11	226 991	367 703
Gjeld til kredittinstitusjoner	11	14 020 292	8 905 838
Leasingforpliktelser	11	3 241 204	0
Sum langsiktig gjeld		17 488 488	9 273 541
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		244 643	126 178
Kassakreditt	3	0	82 656
Betalbar skatt	12	48 886	58 273
Skattetrekk og offentlige avgifter		50 178	40 821
Andre finansielle forpliktelser	3	6 615	33 648
Annen kortsiktig gjeld	22	325 172	279 079
Kortsiktig rentebærende gjeld	10,11	330 694	2 520 002
Sum kortsiktig gjeld		1 006 188	3 140 656
Sum gjeld		18 829 157	12 568 608
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		22 284 884	16 236 183

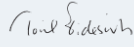
Skudeneshavn, 3. april 2017

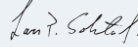

Terje Væreberg
Styrets leder

Ellen Solstad
Styremedlem

Frank O. Reite
Styremedlem

Anders Onarheim
Styremedlem

Toril Eidesvik
Styremedlem

Lars Peder Solstad
Adm. dir.

NOTER

NOTE 7 FINANSPOSTER

Finansposter	2016	2015
Rentekostnader	-526 627	-480 426
Renteinntekt	7 400	9 909
Valutatap	-837 014	-1 387 614
Valutagevinst	1 127 616	733 796
Inntekt/ tap (-) fra tilknyttede selskaper	-2 481	-1 021
Gevinst finansielle derivater	54 240	19 270
Tap finansielle derivater	-33 756	-130 638
Gevinst kjøp av fordring (ref note 2)	171 330	0
Utbytte	0	11
Annen finansinntekt/-kostnad (-)	-39 746	-7 339
Sum netto finansposter	-79 037	-1 244 050

Valutagevinst og -tap knytter seg hovedsakelig til urealisert agio/ disagio på beholdning og gjeld i utenlandsk valuta, kursendring i perioden mellom bokføring av inn- og utgående fakturaer og tidspunkt for betaling, samt realisert agio/ disagio i forbindelse med refinansiering av lån.

NOTE 8 VARIGE DRIFTSMIDLER

	Skip	Skip under bygging	Driftsløsøre	Sum
Kostpris 01.01.2015	18 772 629	178 925	95 366	19 046 920
Akkumulert av- og nedskrivning 01.01.2015	-4 492 109	0	-71 660	-4 563 769
Balansført verdi 01.01.2015	14 280 520	178 925	23 706	14 483 150
Tilgang i perioden	14 531	98 300	15 038	127 869
Avgang i perioden	-86 958	0	0	-86 958
Overført eiendeler holdt for salg	-16 288	0	0	-16 288
Avgang i akkumulert av- og nedskrivning	81 817	0	0	81 817
Omregningsdifferanser	551 045	0	606	551 651
Kostpris 31.12.2015	19 234 959	277 225	111 009	19 623 194
Akkumulert av- og nedskrivning 31.12.2015	-6 046 592	0	-81 750	-6 128 341
Balansført verdi 31.12.2015	13 188 368	277 225	29 259	13 494 853
Periodens av- og nedskrivning	-1 636 299	0	-10 089	-1 646 389
Kostpris 01.01.2016	19 234 959	277 225	111 009	19 623 194
Akkumulert av- og nedskrivning 01.01.2016	-6 046 592	0	-81 750	-6 128 341
Balansført verdi 01.01.2016	13 188 368	277 225	29 259	13 494 853
Tilgang i perioden	3 143 713	2 863 584	-674	6 006 624
Tilgang ved fusjon	3 400 386	0	13 505	3 413 891
Avgang i perioden	-124 211	-3 140 810	0	-3 265 021
Overført eiendeler holdt for salg	-181 183	0	0	-181 183
Avgang i akkumulert av- og nedskrivning	124 211	0	0	124 211
Omregningsdifferanser	54 912	0	-104	54 807
Kostpris 31.12.2016	25 528 576	0	123 736	25 652 312
Akkumulert av- og nedskrivning 31.12.2016	-7 482 546	0	-88 815	-7 571 362
Balansført verdi 31.12.2016	18 046 030	0	34 921	18 080 950
Periodens av- og nedskrivning	-1 560 166	0	-7 066	-1 567 232

NOTER

NOTE 8 VARIGE DRIFTSMIDLER (FORTS.)

Balansført periodisk vedlikehold:	2016	2015
Balansført periodisk vedlikehold 01.01	270 661	290 253
Tilgang i perioden	171 396	170 843
Tilgang ved fusjon	75 798	0
Avgang i perioden	0	-12 205
Overført eiendel holdt for salg	-12 490	-7 823
Avskrivning periodisk vedlikehold i perioden	-108 787	-183 157
Omregningsdifferanser	-1 790	12 749
Balansført periodisk vedlikehold 31.12	394 788	270 661

Skipene er dekomponert i følgende bestanddeler; skrog, ankerhåndterings-, laste- og losseutstyr, hoved- og hjelpemotor, thrustere, DP og løfteutstyr og annet utstyr. Alle komponenter er antatt å ha 30 års levetid, mens antatt brukstid er 20 år.

Beregning av residualverdi tar utgangspunkt i markedsverdier/megleranslag ved starten av regnskapsåret. Megleranslagene, fratrukket eventuelle salgs-relaterte kostnader, blir multiplisert med en prosentsats som er avhengig av skipenes alder. Prosentsatsen er 50 % for et nybygg og er økende til 100 % for et 20 år gammelt skip. Residualverdiene ble nedjustert med 7,5% for 2016.

Tidligere ble periodisk vedlikehold avskrevet over perioden frem til neste planlagte dokking, normalt 24-36 måneder, uavhengig av om neste dokking var en interim- eller hoveddokking. Fra og med 2016 avskrives periodisk vedlikehold over henholdsvis perioden frem til neste planlagte interim- og hoveddokking for hvert skip. Normalt intervall er 5 år for både interim- og hoveddokking. Estimendringen er foretatt for å presentere en jevnere periodisering av kostnader knyttet til periodisk vedlikehold. I implementeringsåret har dette imidlertid medført redusert avskrivning av periodisk vedlikehold med ca MNOK 50. Over en 5 års periode, pro- og retrospektivt, har imidlertid endringen ingen effekt på regnskapet.

Driftsløsure avskrives etter satser på 15-25%.

Skip til en bokført verdi av MNOK 15.374 er stillet som sikkerhet for konsernets lån, jfr note 11

Inkludert i tilgang i perioden er aktiverte byggelånsrenter med MNOK 8,1 (MNOK 7,2). Anvendt rentesats er 3,97%

Nedskrivningsvurdering av varige driftsmidler

Konsernet foretar kvartalsvis en gjennomgang av forhold som indikerer et mulig nedskrivningsbehov av varige driftsmidler. I 2016 har konsernets børsverdi gjennomgående ligget på et nivå som er lavere enn bokført egenkapital. Skipsmeglernes verdiløstninger av offshoreflåten har også i 2016 vist en fallende kurve gjennom året. I tillegg har markedet for offshore skip vært svakt. På grunn av markedsituasjonen har konsernet lagt flere skip i opplag i løpet av året. Alt dette er indikatorer som medfører behov for nedskrivningsvurdering.

I andre og fjerde kvartal ble det gjennomført nedskrivningstester (bruksverdberegninger) av konsernets skip. For alle skip der bokført verdi overstiger 65% av meglerverdi, hvor meglerverdi er satt som et gjennomsnitt av 3 anerkjente, uavhengige meglere, er det gjennomført bruks-

verdberegninger for å vurdere eiendelens verdi. Hvert skip anses som en egen kontantgenererende enhet. Bruksverdberegningene er blant annet basert på konsernets vedtatte budsjetter for 2017 og prognoser for etterfølgende perioder. Markedsituasjonen, og at det er liten omsetning av skip, gjør at verdiløstningene er beheftet med usikkerhet.

De viktigste forutsetningene som ligger til grunn for beregningene er forventede dagrater, kostnadsutvikling, operasjonsområde, rentenivå og markedsutvikling.

Diskonteringsrente

Diskonteringsrenten tar utgangspunkt i et vektet kapitalavkastningskrav (WACC) for konsernet. Kapitalavkastningskravet for egenkapitalen er utledet fra 10-års renten for statobligasjoner (risikofri rente), konsernets egen markedsrisikopremie og en gjennomsnittlig beta for bransjen (5-års gjennomsnitt fra S&P og Oslo børs). Gjeldselementet i diskonteringsrenten baseres på risikofri rente, tillagt konsernets gjennomsnittlige margin for sikrede lån, samt en premie som tilsvarer forskjellen mellom risikofri rente og bankenes utlånsrenter. Benyttet diskonteringsrente er 8,0%, hvilket er en økning fra 7,6% i 2015.

Inntektsforutsetninger

Skip som har faste kontrakter er inntektsmessig basert på gjeldende kontrakter. For skip uten fast kontrakt, og for skip med kontrakter som utløper i løpet av perioden, er inntektsstrømmen basert på historiske data. Både skipenes egen historikk og gjennomsnittsrater for sammenlignbare skip for de siste 7-10 år er benyttet. I både PSV- og AHTS-segmetet er det lagt til grunn rater ned til operasjonskostnadsnivå i første del av perioden. Fra 2019 frem til 2023 legges det til grunn en gradvis økning av inntekter mot et nivå som tilsvarer gjennomsnittsraten for de foregående 7-10 år. Det forutsettes at markedene er normaliserte innen 2025.

Inflasjonsjustering

Eskalering av inntekter er forventet å være marginal de første årene. Beregningene legger således til grunn lav (<1%) eller ingen inflasjonsjustering av inntekter de første 2-3 årene. Kostnadsmessig er det lagt opp til en inflasjon på 2% frem til 2019 og deretter 3%. Fra 2020 er inflasjonsjusteres inntekter som kostnadene.

Residualverdier

Estimerte residualverdier i bruksverdberegningene bygger på samme prinsipp som i ordinære avskrivninger. Verdien settes initielt til 50% av kostpris fratrukket forventede salgsomkostninger, og justeres i henhold til endringer i meglerverdiene. Det forutsettes at meglerverdiene faller 2,5% hvert år, frem til skipet er 20 år. Skipene forutsettes avhendt etter 20 år i drift.

NOTER

NOTE 8 VARIGE DRIFTSMIDLER (FORTS.)

Nedskrivningstester

Basert på nedskrivningstestene utført i 2. kvartal ble det foretatt en nedskrivning av 3 skip, 1 PSV, 1 AHTS og 1 CSV med totalt MNOK 100. I 4. kvartal ble 33 skip nedskrevet med totalt MNOK 1.099. Total nedskrivning av konsernets skip i 2016 ble MNOK 1.199, og fordelte seg på segmentene på følgende måte (resterende gjenvinnbart beløp i parentes): PSV MNOK 171 (MNOK 2.451), AHTS MNOK 511 (MNOK 3.207) og CSV MNOK 517 (MNOK 12.976).

Sensitivitetsberegninger

Bruksverdiene for skipene er analysert for sensitivitet ved å endre på de viktigste forutsetningene; diskonteringsrente, kostnadsutvikling, utnyttelsesgrad og rateforutsetning. En økning i diskonteringsrenten med 1%-poeng og 2%-poeng ville gitt en økt nedskrivning på MNOK 270-770. Dersom ratenivået eller utnyttelsesgraden nedjusteres slik at inntekten blir 2-5% lavere, ville nedskrivningen økt med MNOK 200-600. Dersom kostnadsnivået øker med 1-2%-poeng, øker nedskrivningen med MNOK 450-1.100.

Nybyggingskontrakter

Pr. 31.12.2016 hadde konsernet ingen skip under bygging.

Pr. 31.12.2015 er følgende skip under bygging:

Nybyggingskontrakter	Leverings- tidspunkt	Eierselskap	Solstad andel	Kontrakts pris	Betalte terminer	Resterende 31.12.2015	Forfall 2016
NB "830" TBN Normand Maximus	Juni 2016	Solstad Rederi AS	100 %	MUSD 367,2	MUSD 36,7	MUSD 330,5	MUSD 330,5

Rederiet hadde opsjoner til å endre en del av utrustningen på skipene.

Eiendeler holdt for salg

Ett skip (CSV) er avtalt solgt på tidspunkt for regnskapsavleggelsen. Salgsvederlag er ca MNOK 200. Skipet er klassifisert som eiendel holdt for salg pr 31.12.2016.

NOTE 9 AKSJER I FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET, TILKNYTTETE SELSKAP OG ANDRE AKSJEINVESTERINGER

Konsernet har følgende aksjer og andeler i felleskontrollert virksomhet (FKV) og tilknyttede selskaper (TS):

		Forretningskontor	Eier-/stemme andel	Regnskap avlagt pr
Deep Well AS (DWAS)	TS	Karmøy	28 %	31.12.2016
Solstad Offshore Crewing Services Philippines (SOCS)	TS	Manilla, Filippinene	25 %	31.12.2016
Maximus Limited (MAXL)	TS	George Town, Cayman Islands	25 %	31.12.2016
Normand Installer SA (NISA)	FKV	Marly, Sveits	50 %	31.12.2016
PT Meratus Solstad Offshore (PTSO)	FKV	Jakarta, Indonesia	0 %	31.12.2016
Normand Oceanic AS (NOCE)	FKV	Karmøy	50 %	31.12.2016
Normand Oceanic Chartering AS (NOCH)	FKV	Karmøy	50 %	31.12.2016

Normand Oceanic AS eier et konstruksjonsserviceskip. Skipet leies ut på bare-boat til nærstående selskap.

Normand Oceanic Chartering AS leier inn et konstruksjonsserviceskip på bare-boat fra nærstående selskap. Skipet leies deretter ut på time charter.

Normand Installer SA eier et konstruksjonsserviceskip som leies ut på time charter til selskap beslektet med den andre parten i den felleskontrollerte virksomheten.

Solstad Offshore Crewing Services Philippines leverer crewing-tjenester til konsernet.

Ovennevnte investeringer er alle av strategisk betydning for konsernet.

Deep Well AS driver med brønnintervensjoner.

Maximus Limited er legal eier av skipet Normand Maximus som er innleid til konsernet gjennom en finansiell lease.

Eierandelen i PT Meratus Solstad Offshore på 49% ble solgt den 22. desember 2016.

Vedlegg 2

Eidesvik Offshore ASA – resultat, balanse og note

(Kilde: Eidesvik Offshore ASA, 2017)

Årsrapport 2016

KONSOLIDERT RESULTATREGNSKAP

(NOK 1 000)

	Note	1.1-31.12 2016	1.1-31.12 2015
Fraktinntekter		748 800	1 123 931
Andre inntekter	5	35 306	115 005
Sum driftsinntekter	4	784 106	1 238 936
Personalkostnader	11	235 791	314 154
Andre driftskostnader	6	133 031	154 496
Sum driftskostnader		368 822	468 650
Driftsresultat før avskrivninger		415 284	770 286
Ordinære avskrivninger	12	292 459	322 106
Nedskrivning av varige driftsmidler	12	508 819	290 000
Driftsresultat før resultat fra felles kontrollert virksomhet		-385 994	158 181
Resultat fra felles kontrollert virksomhet	7	-80 284	77 017
Driftsresultat		-466 278	235 198
Finansinntekter	8	3 742	4 610
Finanskostnader	8	-148 672	-167 585
Verdiendring derivater	8	0	20 913
Netto agio -disagio	8	45 968	-329 211
Netto finansresultat		-98 962	-471 274
Resultat før skattekostnad		-565 241	-236 076
Skattekostnad	9	721	-3 816
Arsresultat		-564 519	-239 892
Tilordnet Årsresultat:			
Årets resultat som tilfaller morselskapets aksjonærer		-553 001	-196 914
Ikke - kontrollerende eierinteresser		-11 518	-42 978
Arsresultat		-564 519	-239 892
Resultat pr. aksje	10	-18,34	-6,53
Utvannet resultat pr. aksje	10	-18,34	-6,53

KONSOLIDERT OPPSTILLING AV TOTALRESULTAT

(NOK 1 000)

	Note	1.1-31.12 2016	1.1-31.12 2015
Oppstilling av Totalresultat			
Arsresultat		-564 519	-239 892
<i>Poster som ikke vil bli reklassifisert over resultat i senere perioder</i>			
Estimatawik pensjoner		-4 887	33 656
<i>Poster som vil bli reklassifisert over resultat i senere perioder</i>			
Omregningsdifferanser felleskontrollert virksomhet	7	-15 351	71 849
Totalresultat for året		-584 757	-134 386
Tilordnet Totalresultat for året:			
Årets resultat som tilfaller morselskapets aksjonærer		-573 239	-91 409
Ikke - kontrollerende eierinteresser		-11 518	-42 978
Totalresultat for året		-584 757	-134 386

KONSOLIDERT BALANSE - EIENDELER

(NOK 1 000)

	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Skip	12	3 706 412	4 506 172
Skip under bygging	12		
Bygninger, tomter og andre driftsmidler	12	22 773	26 861
Investeringer i felleskontrollert virksomhet	7	444 613	591 176
Aksjer	22	1 720	5 930
Pensjonsmidler	19	1 165	0
Andre langsiktige fordringer	13	136	244
Sum anleggsmidler		4 176 819	5 130 381
Omløpsmidler			
Kundefordringer	14	203 006	189 989
Derivater	24	1 756	0
Andre omløpsmidler	15	136 742	47 511
Kontanter og kontantekvivalenter	16	549 738	702 276
Sum omløpsmidler		891 241	939 775
Sum eiendeler		5 068 060	6 070 157

KONSOLIDERT BALANSE

(NOK 1 000)

	Note	31.12.2016	31.12.2015
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
<i>Egenkapital tilordnet selskapets aksjonærer:</i>			
Aksjekapital	17	1 508	1 508
Annen innskutt egenkapital		629	635
Andre inntekter og kostnader		-21 021	-16 134
Omregningsdifferanser	18	143 200	158 551
Annen egenkapital		1 292 283	1 845 284
Sum egenkapital majoritetsaksjonærer		1 416 599	1 989 843
Ikke kontrollerende eierinteresser		40 452	51 971
Sum egenkapital		1 457 051	2 041 814
Gjeld			
Langsiktig gjeld			
Rentebærende gjeld	21	3 115 595	3 496 938
Pensjonsforpliktelse	19	0	12 260
Sum langsiktig gjeld		3 115 595	3 509 199
Kortsiktig gjeld			
Rentebærende gjeld	21	340 259	354 676
Derivater	24	0	9 272
Leverandørgjeld		49 559	40 150
Betalbar skatt	9	471	4 649
Annen kortsiktig gjeld	20	105 125	110 397
Sum kortsiktig gjeld		495 414	519 144
Sum gjeld		3 611 010	4 028 343
Sum egenkapital og gjeld		5 068 060	6 070 157

Bømlo, 25. april 2017

Kolbein Rege
Styreleder
(sign)

Borgny Eidesvik
Styremedlem
(sign)

Lars Eidesvik
Styremedlem
(sign)

John Stangeland
Styremedlem
(sign)

Synne Syrrist
Styremedlem
(sign)

Jan Fredrik Meling
Adm. Direktør
(sign)

Note 12 Varige driftsmidler

2015

NOK 1 000	Eiendom	Havneanlegg	Driftsløsøre	Sum andre dr.midler	Skip	Periodisk vedlikehold	Sum skip	Nybyggingskontrakter	sum
Anskaffelseskost									
1. januar 2015	40 091	3 717	38 213	82 021	5 963 952	127 916	6 091 868	347 371	6 521 260
Tilgang	268	0	236	504	1 279 983	41 333	1 321 316	0	1 321 820
Avgang	0	0	-142	-142	-484 374	0	-484 374	-347 371	-831 887
31. desember 2015	40 359	3 717	38 307	82 383	6 759 561	169 249	6 928 811	0	7 011 194
Akkumulert av-og nedskrivninger									
1. januar 2015	18 345	3 494	31 720	53 559	2 096 401	57 422	2 153 823	0	2 207 382
Årets avskrivninger	157	0	1 807	1 964	2 65 997	54 145	320 142	0	322 105
Årets nedskrivning/reversering									
nedskrivninger (-)	0	0	0	0	290 000	0	290 000	0	290 000
Avgang	0	0	0	0	-341 326	0	-341 326	0	-341 326
31. desember 2015	18 502	3 494	33 527	55 523	2 311 072	111 567	2 422 639	0	2 478 162
Regnskapsført verdi	21 857	223	4 780	26 860	4 448 490	57 682	4 506 172	0	4 533 032

2016

NOK 1 000	Eiendom	Havneanlegg	Driftsløsøre	Sum andre dr.midler	Skip	Periodisk vedlikehold	Sum skip	Nybyggingskontrakter	sum
Anskaffelseskost									
1. januar 2016	40 359	3 717	38 307	82 383	6 759 561	169 249	6 928 811	0	7 011 194
Tilgang	0	0	0	0	37 912	37 534	75 446	0	75 446
Avgang	-2 198	0	-53	-2 251	-185 739	-13 740	-199 479	0	-201 730
31. desember 2016	38 161	3 717	38 254	80 133	6 611 734	193 043	6 804 777	0	6 884 910
Akkumulert av-og nedskrivninger									
1. januar 2016	18 502	3 494	33 527	55 523	2 311 072	111 567	2 422 639	0	2 478 162
Årets avskrivninger	148	0	1 688	1 837	243 895	46 727	290 623	0	292 459
Årets nedskrivning/reversering									
nedskrivninger (-)	0	0	0	0	508 819	0	508 819	0	508 819
Avgang	0	0	0	0	-110 751	-12 963	-123 715	0	-123 715
31. desember 2016	18 650	3 494	35 215	57 360	2 953 034	145 331	3 098 365	0	3 155 725
Regnskapsført verdi	19 511	223	3 039	22 773	3 658 699	47 713	3 706 412	0	3 729 185

For informasjon vedrørende pantsatte eiendeler se note 21.

Det vises til note 2 punkt 2.5 for detaljer i avskrivningstid og dekomponering av skip.

Nedskrivningstester gjennomføres på individuelle kontantgenererende enheter (skip) når nedskrivningsindikatorer identifiseres. Sett i lys av markedssituasjonen pr 31. desember 2016 med fallende fraktrater og økende antall skip i opplag samt fallende børsverdier representerer dette klare nedskrivningsindikatorer. Det er gjennomført nedskrivningstester. Når balanseført verdi av en eiendel overstiger gjennvinnbart beløp, gjennomføres nedskrivning. Nedskrivningstestene i fjerde kvartal 2016 er i det alt vesentligste basert på bruksverdier. Megleranslag benyttes ikke som tilnærmet salgsverdi på balansedatoen grunnet få observerte omsetninger av skip av typen konsernet eier. I vurderingen av bruksverdi benyttes forventede framtidige kontantstrømmer, neddiskontert til netto nåverdi ved bruk av en diskonteringsrente etter skatt som reflekterer markedsbasert tidsverdi av penger, samt risiko spesifikt for eiendelen. Diskonteringsrenten er utledet fra et vektet kapitalavkastningskrav (WACC) for markedsaktører. Anvendt WACC i beregningen ligger i området 7,5 – 8,1 %, avhengig av valuta og kontraktskarakteristika, med veiet gjennomsnitt på 7,9 %. Fremtidige kontantstrømmer estimeres ut i fra estimert brukstid og denne kan overstige 5 år. Benyttet kapitalstruktur i det vektete kapitalavkastningskravet er basert på antatt kapitalstruktur i sammenlignbare selskaper med tilsvarende eiendeler i en normalsituasjon. Egenkapitalkostnaden er basert på forventet avkastningskrav for selskapets investorer. Gjeldskostnaden er basert på vilkårene i låneavtale inngått i 2016, og som ligger marginalt over selskapets vektete gjennomsnitt for all rentebærende gjeld, også når obligasjonsgjeld er inkludert. Betafaktorene evalueres årlig på grunnlag av offisielt tilgjengelige markedsdata om identifiserte sammenlignbare selskaper og hovedindeksen på Oslo Børs. Andre viktige elementer i estimerte kontantstrømmer er den langsiktige inflasjonsraten, kontraktsituasjonen (ordrerreserven), utnyttelsesgrad, ordinære driftskostnader, periodisk vedlikehold (dokking), fraktrater og valutakurser. Det er hensyntatt at virksomheten er innenfor rederibeskatningsordningen.

Det er besluttet å nedskrive 8 supply skip og 1 subsea skip med totalt MNOK 508,8 i 2016. Gjennvinnbart beløp for de 9 skipene er MNOK 1.499 hvorav 1 supplyskip er solgt i 2016, og ett subseaskip i 1. kvartal 2017. De solgte skipene er nedskrevet til netto salgsverdi og de øvrige til bruksverdi. I 2015 ble supply skip nedskrevet med totalt MNOK 290.

Ved bruksverdberegninger er det stor usikkerhet knyttet til forutsetningene. Det er i bruksverdberegningen lagt til grunn at markedssituasjonen er svake i konsernets alle tre segmenter på kort og mellomlang sikt. På et overordnet nivå vurderes det at seismikkmarkedet vil ha en 3-4 års periode etter balansedagen hvor det forutsettes opplag eller redusert rate for de skipene som ikke har fast kontrakt. På samme måte vurderes subseamarkedet, hvor det forutsettes svakere rate i 4 år etter balansedatoen for skip uten kontrakt, og supply markedet på samme måte, med en 4 års periode med opplag eller svakere rater før inntjeningen beveger seg tilbake

mot historiske nivåer.

De forventede fremtidige inntektene brukt i beregningene er implisitt justert for utnyttelsesgrad tilpasset dette overordnede markedssynet. Det er derfor også gjennomført sensitivitetsberegninger for bruksverdberegningene og de nedskrevne beløpene for å synliggjøre usikkerheten i beregningene.

Dersom hele flåtens inntekter eller utnyttelsesgrad forutsettes redusert med 5 % ville nedskrevet beløp økt med MNOK 147 og omfattet samme antall skip, og ved en økning på 5 % ville nedskrevet beløp blitt redusert med MNOK 138 og omfattet ett mindre skip. Dersom WACC hadde vært 1 prosentenheter høyere ville nedskrevet beløp økt med MNOK 96 og omfattet samme antall skip, og ved en reduksjon på 1 prosentenheter ville nedskrevet beløp blitt redusert med MNOK 110 og omfattet samme antall skip.

Subseaskipet Viking Neptun utgjør alene om lag 32% av konsernets konsoliderte bokførte verdi av skip. Dette skipet er i likhet med konsernets øvrige skip nøye vurdert ut fra bruksverdi og megleranslag i forhold til eventuell nedskrivning. Den estimerte bruksverdi og megleranslag ligger hhv. 21% og 7% over bokført verdi. Inntjeningsforutsetningene lagt til grunn i bruksverdi ligger vesentlig lavere enn det skipet historisk har oppnådd. Skipet er videre relativt nytt (bygget i 2015) og antas å kunne ha lang økonomisk levetid etter balansedatoen.

Note 13 Andre langsiktige fordringer

NOK 1 000	2016	2015
Lån til ansatte	1	217
Depositum leiligheter	27	27
Lån til slappbeholdning	109	0
Sum andre langsiktige eiendeler	136	244

Flere detaljer angående lån til ansatte er gitt i note 25.

Note 14 Kundefordringer

NOK 1 000	2016	2015
Kundefordringer	195 197	136 797
Kundefordringer nærstående parter/FKV	9 759	53 193
Avsatt for tap	-1 951	0
Sum kundefordringer	203 006	189 989
Av kundefordringer som er forfalte relatert til andre enn nærstående er fordelingen som følger før tapsavsetning:		
0-3 mnd	65 614	15 178
3-6 mnd	351	7 043
6 mnd <	7 569	260
Sum forfalte kundefordringer	73 533	22 480
Regnskapsført verdi av konsernets kundefordringer pr valuta:		
EUR	19 803	0
USD	106 206	85 275
GBP	13 994	4 861
NOK	63 003	99 853
Sum kundefordringer	203 006	189 989
Bevegelse i avsetning for nedskrivning på kundefordringer:		
Pr 01.01	0	0
Avsetning for nedskrivning av fordringer	1 951	664
Fordringer som er avskrevne for tap i løpet av året	0	664
Pr 31.12	1 951	0

Harkand Gulf Contracting Limited ble satt under administrasjon som følge av selskapets finansielle situasjon i mai 2016, og kontrakten subseaskipet Viking Poseidon hadde med selskapet ble terminert. Som følge av dette har selskapet tapt kontraktsfestede innbetalinger på TNOK 53.460 i 2016. Dette beløpet er imidlertid ikke inntektsført, og derfor heller ikke ført som tap.

Avsatt tap på kundefordringer på TNOK 1.951, er knyttet til solgte skip European Supporter og Viking Nereus.

Det vesentlige av utestående kundefordringer pr 31.12.16 er innbetalt i løpet av 1. kvartal 2017.